A. ROGOZ și C. GHENEA

URANIU

VII

EDITATĂ DE REVISTA
ȘTIINȚA și TEHNICA

14

1956

URANIU
de A. ROGOZ şi C. GHENEA

(Urmare din număral 13)

Urmă un intermezzo căci se auziră răsunînd cîteva acorduri stîlcite din „Cavaleria uşoară” de Souppe. Apoi din nou…

— Nu ştiu, se auzi plîngînd jalnic muzicuţa lui Ciu. Să fiu al dracului dacă ştiu!

— Atunci ascultă aici, cap sec! Ai grijă să fii lângă şofer tot drumul, să urmăreşti kilometrajul ca să ştii la ce depărtare eşti de Lanciou, cînd vei pune la punct treaba. Acţiunea trebuie să aibă loc neapărat în jurul orei 11, mîine noapte. Acum fii atent! Cînd toţi vor fi adormiţi, cînţi ce-ai făcut, pentru că-ţi vom paraşuta un balot în care se află un individ. Să ai grijă să cadă toată vina pe el. Treaba ta cum faci! Pe urmă o ştergi…

— Nu pricep! gemu iar Ciu.

— Degeaba eşti colonel în urmata lui Cian Kai-şi! Mergi pe şoseaua Lanciou-Sining, nu? Avionul îţi va ieşi în cale spre 11, aşa cum ţi-am mai spus. Voi o să fiţi la cel mult 300—350 km depărtare de unde aţi plecat. După ce ai operat, cînţi poziţia precisă unde le afli, pentru ca pilotul să ştie unde-ţi lasă ploconul. Ai grijă să nu crape ăla din cutie! E clar? Lada o faci arşice sau mai bine o arzi. Accentuez, musafirul tău trebuie să cadă mesa. Să te gîndeşti cum îl aranjezi mai bine ca să nu poată vorbi prea mult. Ai pricepui?

— Da!

— Încă o vorbă! Ai să anunţi autorităţile de cum ai terminat.

După aceste cuvinte, Kriegsfeld întrerupse contactul şi privi satisfăcut către Joe Strowberry.

— În fine, mă vad răzbunat! rînji acesta din urmă, frecîndu-şi vesel mîinile. Ce zici Guni, împuşcam cei doi iepuri?

— Cum adică?

— Cu asta facem praf şi pulbere şi expediţia chineză şi cea hindusă. Scăpăm de concurenţă. Să-i transmitem şefului ca să se bucure şi el de succesul nostru! Hai, flăcăule, cîntă-i şi lui ceva din Rigoletto!

Capitolul X

Sir John Reed pleacă fără adresă. Lanciou. Ciu se îmbolnăveşte de holeră. Surpriza… Sir Reed face declaraţii. Strowberry se ceartă cu Kriegsfeld din pricina „sîrbii popilor”. Tumanov e recunoscut de Petea, dar prea tîrziu. „Trogloditul cu zîmbet de fecioară” spumegă. Războiul uraniului. Intervine Marlott. Merişor e speriat de gustul degetului de călugăr. Petea e consacrat stareţ budist. Drung povesteşte despre „omul zăpezilor”. Tien-Huă lasă un mesaj. În peştera muntelui lui Djayanta – Devy. Dezlegarea cîtorva mistere. Giganthropul.

Cu două zile înaintea convorbirii relatate mai sus. Das Purun, O’Flanagan şi sir John Reed îşi făceau pregătirile finale pentru a porni spre lanţul munţilor Kailas. Erau zorile unei zile cu cer senin şi soare dogoritor. În întregul oraş nu vedeai ţipenie. Toţi căutau un ascunziş răcoros. Era ora 5 dimineaţa, cînd telefonul din camera lui sir John prinse a ţîrîi insistent:

— M-da! Asta-i! făcu dezolat paleontologul, ştergîndu-şi faţa inundată de sudoare. Nici să mă odihnesc nu mă lasă… Doar se ştie că astăzi trebuie să plecăm! bombăni el furios. Apoi ridică receptorul: Alio! Mă rog? Alio… Alio…

Domnul meu! Aha! făcu el deodată vesel, scărpinîndu-se pe piept. Eu sînt!... Cu cine am cinstea? Mister Li Cian-su de la Harvard? Ooo!... Cu plăcere, cu plăcere!...

Vesel, sir John închise telefonul, sări din pat, se spăla la repezeală şi începu să se îmbrace în grabă, privind mereu pe fereastră afară, în curtea hotelului. Jos se afla o limuzină elegantă. Satisfăcut, desigur, de vestea primită telefonic, savantul îşi controla geanta de care nu se despărţea şi, înainte de a pleca, smîngăli cîteva cuvinte ce o bucată de hîrtie:

"Stimaţi colegi, vă rog să mă aşteptaţi o oră. Sînt reţinut de o afacere urgentă şi extrem de importantă. Mi s-a comunicat un interesant caz de teratologie[1].

Cu prietenie.

SIR JOHN REED.

P. S. Imediat ce termin, mă întorc împreună cu eruditul meu prieten dr. Li Cian-su".

După vreo trei ore de la plecarea atît de precipitată a paleontologului, Purun şi O'Flanagan, văzînd că savantul britanic nu dă nici un semn de viaţă, se duseră la directorul hotelului. Erau neliniştiţi. Amîndoi credeau că bătrînul nu se simţea bine din cauza temperaturii ridicate.

— Sir Reed a plecat cu o maşină, le comunică directorul. Unde, habar n-am! încă de la 5 dimineaţa. Altceva nu vă not spune...

— Nu v-a lăsat nimic pentru noi? întrebă Purun.

— Nu! încheie flegmatic directorul, ridicînd din umeri.

Pe cînd cei doi savanţi se pregăteau să plece, fură întîmpinaţi de un „boy", acela care avea grijă de bagajele paleontologului.

— Am găsit pe masă sus, acest bileţel, le spuse el întinzînd hîrtia al cărui conţinut îl cunoaştem.

---

1 Teratologic – parte a biologici care tratează despre diformităţi şi monstruozităţi

O'Flanagan parcurse scrisorica dintr-o privire şi încruntat, i-o întinse colegului său.

— Dumneata pricepi ceva?

— Imposibil! izbucni Purun după ce-o citi şi el. Li Cian-su n-a avut cînd să vină în India, iar dacă ar fi venit, mă anunţa. Sîntem în corespondenţă de cîtăva vreme. Pe urmă. Continuă el, doctorul Li este unul dintre conducătorii expediţiei chineze cu care urmează să ne întîlnim în Tibet.

— Trebuie să fie o greşeală la mijloc.

*

*   *

În acest timp, sir John dormita pe pernele confortabile ale limuzinei cu care plecase. Lângă el se afla un bărbat mărunt, îmbrăcat într-un costum alb de mătase. Ochii îi erau ascunşi de o pereche de ochelari cu rama groasă de baga. Vecinul de banchetă al paleontologului vorbea englezeşte afectînd imposibilitatea de a pronunţa litera „r”.

— Mistel John Leed? întrebă zîmbind slugarnic. Eu sînt Li Cian-su. Vă log să melgeţi la mine, să detelminăm nişte fosile culioase de telatoţefalus[2].

— Unde, iubite coleg?

— La 20 leghe aploape... La 9 vă aduc înapoi... Apoi simulînd o teribilă oboseală, îşi ceru scuze şi închise ochii.

Bătrînul savant ar îi vrut să discute, dar faţă de atitudinea neaşteptatului său interlocutor se văzu nevoit să păstreze şi el tăcerea. Curînd, limuzina trecu de barierele oraşului şi se îndrepta cu viteză pe un drum marginal spre nord-est. Trecuseră de cîtva timp peste partea asfaltată a şoselei, iar acum parcurgeau un drum de ţară, plin de praf, care străbătea jungla. De mult nu se

---

2 Teralocefalus – animal fosil

mai zărea nici o aşezare omenească. Sir John fu cuprins de neastîmpăr. Îşi înghionti vecinul, dar acesta răspunse printr-un sforăit. Atunci, înciudat se adresă şoferului:

— Ascultă, dragul meu, n-ai greşit cumva drumul?

— Nu.

— Mai avem mult de mers?

— Da!

— Dar unde-i săpătura?

— Acolo!

— Cum acolo? se revoltă sir John simţind că-l părăseşte calmul. Cum îmi răspunzi dumneata mie: „Da! Nu! Acolo !” Eşti un nevrotic domnule, eşti un microcefal! îi voi cere stăpînului dumitale să te pedepsească exemplar.

— Hm! Bun!

— Mă rog?

— Am tuşit!

— Îndrăzneşti să mi te adresezi astfel? Cere-mi te rog scuze, sau cobor imediat!

— N-aveţi decît!

Sir John avu un moment impresia că se înăbuşă. Renunţînd la politeţe, îşi apucă vecinul de braţ şi-l scutură zdravăn!

— Domnule Li! Ordonă-i să oprească!... Cobor imediat! Nu merg mai departe. Mă dau jos... Sînt profund jignit.

Li începu să caşte, se întinse, apoi, făcînd pe miratul îl privi pe paleontolog.

— Coborîţi aci în junglă? E primejdios; vă vor pişcă ţînţarii. Acum, ca prin minune, litera „r” fusese repusă în drepturile ei, dar nici această deosebire de pronunţare, nici tonul ironic n-au fost observate de sir John.

— Vă rog să fiţi liniştit! Apoi se aplecă spre urechea savantului părînd că doreşte să-i spună ceva strict confidenţial: "Ştiţi, şoferul meu e cam într-o ureche... Să nu-l contraziceţi, că s-ar putea să vă facă cine ştie ce..."

Ca un răspuns prompt, şoferul coti cu un viraj periculos pe un teren plin de hopuri şi băltoace. Sir John, hurducat

ca vai de ei, ba se lovea cu capul de acoperişul limuzinei, ba era zvîrlit în brajele lui Li. Chinul sau încetă abia atunci când, ajunşi pe un teren pietros, maşina stopă brusc.

— Am ajuns sir I

— Bun! Dar înainte de orice te rog şi-ţi pretind să-l pe…

— Sst! făcu Li, trăgîndu-l de mînecă pe sir Reed. Apoi făcu un semn elocvent cu mîna, arătînd spre şofer. Acesta le aruncă amîndurora o privire de-a dreptul ucigătoare.

Savantul abia se ţinea pe picioare. Din cauza drumului destul de accidentat, pierduse şi noţiunea timpului. Călătoriseră aproape şase ore. Soarele, ardea îngrozitor. Miriade de ţinţari îi înconjurară imediat.

— M-da, asta-i! îşi repetă sir John leit-motivul care-l folosea ori de cîte ori îl nemulţumea ceva. Şi, domnul meu, unde-i săpătura dumitale?

— Poftiţi! răspunse Li curtenitor. Pe aici!

Pe’o cărare îngustă, ajunseră în dreptul unei rîpe adînci de aproximativ zece metri. Lângă groapă era întins un cort, din care ieşiră trei vlăjgani a căror căutătură nu promitea nimic bun. Erau trei caşmireni care purtau pe cap turbanul aşa cum îl răsucesc cei din tribul Mulalaka

De cum îl văzură pe Li, pe sir John şi pe şofer, le făcură o adîncă temenea, apoi traseră cu graba de sub cort un lădoi lung de doi-trei metri, lat de vreo 80 cm şi foarte înalt. Lădoiul era legat cu frînghii. Ca după o lecţie învăţată sîrguincios, doi dintre mulalaka se băgară imediat în ladă, iar al treilea împreună cu şoferul îi lăsară jos, în rîpă. Ajunşi acolo coborîră din hîrzobul care fu de îndată tras sus. Apoi fu rîndul lui Li. După ce acesta păşi pe fundul văgăunii, îl invită pe sir John să coboare, Ţinîndu-şi cu greu echilibrul, paleontologul britanic căuta din ochi, în timp ce era lăsat în jos, fosilele pentru care fusese adus acolo. Ochiul său expert cerceta însă zadarnic fundul pietros al văgăunii.

— Dar nu văd nimic, domnul meu! i se adresă din văzduh lui Li pe când nu parcursese decît jumătate din distanţă.

— Veţi vedea imediat, sublime maestre! veni răspunsul exagerat de curtenitor.

— Totuşi aici nu pot exista fosile! continuă înciudat paleontologul pe cînd mai coborîse încă doi metri.

Răspuns nu primi. Li se mulţumi să zîmbească ironic şi să ridice din umeri. În acest timp, cei doi caşmireni aflaţi în rîpă se duseră ceva mai la o parte şi ridicară un obiect de pe pămînt. Era capacul lăzii. Cînd lada cu savantul britanic mai avea aproximativ o jumătate de metru până la fundul gropii, acesta îi întinse lui Li mîna, ca să iasă din hîrzob. Dar, contrar aşteptărilor sale, Li îi aplică în frunte o puternică lovitură cu o măciucă, pe care o ţinuse ascunsă în mînecă. Sir John se prăbuşi cît era de lung pe fundul lăzii, iar cei doi mulalaka îl închiseră cu capacul. Cît ai clipi din ochi, lada luă drumul invers celui parcurs. Sir John, năucit nu atît de lovitură cât de cele întîmplate, îşi frecă mai întîi fruntea, pe care îi crescuse subit un cucui de toată frumuseţea, pe urmă începu să bată cu pumnii în capacul care-l acoperea. Acesta era făcut din scînduri groase de stejar în care se practicaseră citeva zeci de găurele.

— Protestez! zbieră el. Vă dau în judecată! Trebuie sa plec în expediţie!

Cineva ciocăni în capac. Sir John tăcu, apoi îşi lipi un ochi de unul dintre orificii. Atunci îl văzu aplecat pe şofer deasupra sa.

— Ascultă, bătrîne vrăjitor, căutător de potcoave de cai morţi! Da ce nu-ţi fierbi la repezeală o poşircă brahmană în care – nota bene! — să pui arahnide şi coleoptere?

Vocea îi păru lui sir John cunoscută şi o rază de speranţă se ivi în sufletul său.

— Mister Chase, dumneata eşti? Spune-i monstrului care m-a adus aci, că-l provoc la duel! Să-mi dea

socoteală, eu n-am timp de glume proaste, trebuie să plec! Glasul îi tremura. De furie.

— Da, eu sînt: Chase! Îţi urez călătorie plăcută în coşciugul familiei. Ce-i drept, e cam lipsit de confort şi-mi cer mii de scuze, domnul meu!

— Dar eşti… eşti o scîrnăvie apocaliptică!…

— Nu mai urla, fosilă antediluviană, că răguşeşti! Călătorie sprîncenată!

Sir John simţi cum lădoiul în care se afla e ridicat de la pămînt, purtat cîtva timp; cum e pus pe ceva; apoi auzi duduitul unui motor; urmă o zguduitură şi savantul îşi dădu seama că porneşte într-un nou voiaj, a cărui destinaţie şi al cărui scop îi erau cu totul necunoscute. Lumina care-i pătrundea înăuntru îi fu luată de cineva care se aşezase pe ladă. Într-adevăr, sir John Reed călătorea acum pe platforma unui autocamion, ascuns pînă atunci între bălăriile junglei. După el, venea limuzina şofată de către unul din cei trei mulalaka, iar pe bancheta din fund stăteau tolăniţi fostul şofer şi cel care pentru sir John fusese Li Cian-su.

— Ei, Gunther, ai procedat ca un mare maestru! Bravo băiatule!

— Mulţumesc de compliment, răspunse el cu răceală. În schimb tu, Joe, ai avut azi mîncărime pe limbă. Te-a recunoscut…

— Ce-i cu asta? Cine-l ia în serios pe unul prins cu mîţa-n sac?

*

*   *

De la Uhan, convoiul condus de Fîn-Siao-şan a ajuns seara la Lanciou, important nod industrial şi de comunicaţie al Chinei de nord-vest. Kuo Chin-şin, directorul uzinei, care trebuia să furnizeze expediţiei restul materialelor, era unul dintre acei conducători de întreprinderi care până mai ieri fusese un simplu

muncitor. A doua zi dimineaţa inginerul îşi dădu seama că lăzile primite conţineau produse superioare, ireproşabile. Două camioane fură încărcate cu materialul necesar construirii staţiei principale, adică a unei mari cabane de 10/16 metri, cîntărind 5 tone şi putînd adăposti 20 oameni şi 4 cabine-laborator. Într-un alt camion au fost suite lăzile cu reflectoare puternice venite din Uniunea Sovietică, lăzile cu trotil, pentru lucrările de minare etc. Fin lua în primire materialele şi utilajul comandat şi doar din când în când cerea o explicaţie scurtă, după care scotea un vag şi sever „Hm!”. Cu fiecare camion încărcat simţea însă că necazul i se evaporă. Şi iată că deodată văzu apărînd două tancuri uriaşe.

— Ce sînt astea? întrebă nedumerit inginerul. După câte ştiu, nu s-a făcut o asemenea comandă.

— Ce-are a face! îi răspunse zîmbind misterios Kuo. Le veţi lua cu voi!

— Parcă ar fi tancuri amfibii…

— Chiar şi sînt.

— N-avem nevoie. Mai avem cîteva.

Directorul izbucni în rîs:

— Văd că eşti supărat pe noi, tovarăşe inginer. Altminteri n-ai refuza cu atîta uşurinţă darul pe care îl facem expediţiei. Ne-am gîndit că n-are să vă strice aceste autopoduri. Cu ajutorul lor veţi putea trece mai uşor, fără să mai ocoliţi, nenumăratele ape cu care e blagoslovit podişul tibetan… Şi te asigur că multă bătaie de cap ne-au pricinuit drăcoveniile astea…

Fără să rostească un cuvint, Fîn Siao-şan strînse emoţionat mîna puternică a inimosului director Kuo.

Cînd ceasul din turnul primăriei din Lanciou bătu ora prînzului, Fîn Siao-şan dădu semnalul de plecare. Totul era în ordine. Numai în autobusul cu care mergeau muncitorii era o uşoară nelinişte. Cîn- tăreţul cu muzicuţa, Ciu, se văita de dureri de stomac. I se dădură

cîteva picături de beladonă, care, pe moment, părură a fi eficace. Totuşi, după ce parcurseră aproape o sută de kilometri, acelaşi Ciu începu să se tăvălească pe podeaua autobusului şi să urle de durere. Şoferul stopă, iar cîntăreţul, pînă atunci foarte vesel, coborî cocîrjat şi se ascunse în dosul unor tufişuri de la marginea drumului. Cînd se întoarse, avea faţa aproape verzuie, iar ochii i se dilataseră şi-i străluceau straniu. Din cauza primejdiei unei noi opriri, se aşeză în faţă de tot, lângă uşă.

Însera. Treceau prin dreptul unui crîng rar. Din cauza lui Cin, convoiul fu nevoit să oprească din nou cîteva minute.

— Mai bine-l lăsam la spital, în oraş! spuse Fîn Siao-şan, privindu-l cu milă. Dacă se mai intîmplă să aibă o criză, va trebui să ne oprim undeva ca să-i dăm o mînă de ajutor.

Ciu îi aruncă o privire care cerea parcă îndurare şi se urcă înapoi în autobus ţinîndu-se de pîntece.

— Lasă-l tovarăşe Fîn în grija mea! spuse bătrînul Mu Si-lo.

Porniră din nou; Ciu nu mai coborî din maşină, dar îşi schimonosea mereu faţa-i verde, ba de vreo două ori chiar leşină. Convoiul îşi continua drumul liniştit de aproape 8 ore, când Ciu răcni ca turbat şi căzu la pămînt. Pe buzele lui apăruse o spumă uşoară. Mu dădu să-i ridice. Văzîndu-l atît de crispat şi cu obrazul verde, bătrinul îşi aminti de întîmplări prin care trecuse în viaţa lui. Deodată în minte îi încolţi un gînd îngrozitor. Da, aşa începea întotdeauna! Se uită înspăimintat la Ciu şi bîigui:

— Holeră! Opreşte, tovarăşe şofer! E holeră!

Întregul convoi se opri. Pe cînd îl coborau pe Ciu se apropie şi Fîn Siao-şan.

— Ce s-a intîmplat, tovarăşe Mu?

— Râu s-a întîmplat, dragul meu! Are holeră! Trebuie să dezinfectăm totul… Să ne spălăm, să fierbem rufele şi să

frecăm interiorul autobusului cu formol!…

Merişor, auzind aceste cuvinte, o apuca de mînă pe Tania şi o trase înapoi, în afara cercului din jurul celui bolnav.

— Facem tabără aci! hotărî Fîn Siao-şan. Pe Ciu îl trimitem cu GAZ-ul meu la spitalul din Ho, iar noi vom încerca să ne dezinfectăm.

Ciu se lăsă urcat în automobil, pe cînd autocamioanele se strîngeau în cerc lângă un lan de orz din dreapta şoselei.

*

*   *

De două ore, de când au oprit, puseseră la fiert toate rufele şi vasele pe care le folosiseră până atunci. Au frecat cu apă şi săpun autobusul şi cîteva autocamioane de care se apropiase Ciu. Frînţi de oboseală, întinseră două corturi mari, la gura cărora ardea mai mult mocnit câte un foc de vreascuri.

Era 11 şi jumătate noaptea. O ploaie măruntă şi deasă curgea fără întrerupere. Cu tot frigul care se aşternuse din cauza umezelii, membrii expediţiei dormeau frînţi. Din cauza norilor, era un întuneric cumplit. Deodată prelata care acoperea intrarea cortului unde se aflau savanţii se mişcă imperceptibil. O mînă se strecură şi zvîrli ceva în foc. Răsună o trosnitură uşoară. Tania, care avea somnul mai uşor, tresări apoi adormi din nou. În cort se risipi curînd un miros aromat dulceag. Acelaşi lucru se petrecu şi în cortul celălalt. După ce mireasma se răspîndi şi acolo, bătrinul Mu se trezi, dădu să se ridice, gemu, îngînă un cuvînt neînţeles şi căzu peste unul dintre tovarăşii săi.

Trecu aproape un sfert de ceas de la întîmplarea aceasta ciudată, cînd dintr-un tufiş răsună un cîntec de muzicuţă. Urmară cîteva minute de tăcere, apoi muzicuţa atacă o nouă melodie foarte sinuoasă şi cu totul atonală.

Curînd, cîntecul se curmă şi din tufiş răsări ca o umbră a nopţii însuşi Ciu, bolnavul de holeră. Atitudinea şi mersul său nu mai vădeau acum nici urmă de boală. Cu pas sigur, milităresc se apropie de corturi, privi înăuntru şi se asigură că nimeni nu mai mişcă. Un rînjet de dispreţ îi fulgeră pe faţă.

"Proştii, habar n-au cum se poate simula o boală! gîndi el. Ce-i drept, doza măricică de sare amară m-a cam întors pe dos. Ce să mai spun de săpunul pe care am fost nevoit să mi-l ţin în gură ca să fac spumă verzuie? Puah! Ce scîrbos! Pentru astea, îmi va plăti fiecare în parte... Nu voi uita!"

Mulţumit, îşi frecă mîinile, apoi, parcă aducîndu-şi aminte de ceva, privi spre cer. Imediat o luă la fugă, intră în lanul de orz şi nu se mai opri decât la o distanţă de vreo 300 metri de bivuacul adormit. Acum Ciu cerceta cu privirea bezna de nepătruns a cerului. Părea că aşteaptă ceva. Într-adevăr, după alt pătrar de ceas, se auzi zbîrnîitu! unui avion care se apropia. Ciu îşi afundă mîna într-un buzunar, parcă fără fund, şi scoase de acolo un pistol cu ţeavă groasă pe care-l îndreptă spre nori. Imediat, din ţeavă ţîşni o rachetă albă, care lumină cîmpia. Motorul avionului se desluşi deodata foarte aproape. O a doua rachetă, de data asta roşie, se înalţă în văzduh. De sub norii negri, se arătă un avion coleopter, care-şi încetinea viteza văzînd cu ochii, pentru ca la un moment dat să se lase la pămînt ca un adevărat autogir. Elicea stabilizatoare intrase în funcţiune. Avionul coborî în verticală până ajunse cam la 50 de metri deasupra solului şi la o mică distanţă de Ciu. O uşă se deschise din fuselaj şi cineva lăsă în jos o ladă mare şi grea. Ciu alergă grăbit spre locul unde cobora iada.

În tot timpul celor petrecute mai înainte, Ciu, absorbit de propriile-i treburi, nu observă că în lanul de orz se produceau din cînd în cînd mişcări stranii.

Ciu aşteptă cu grijă ca balotul să atingă pămîntul, aşa

cum i se ordonase, fără să se producă nici un fel de accident. Acum lada era jos, lângă el. Se urcă pe ea şi, făcîndu-şi palmele pîlnie strigă:

— Am terminat, anunţaţi-l pe şef!

Uşa coleopterului se închise şi avionul începu să se deplaseze lateral şi să ia înălţime. Cu un cuţit, Ciu începu să taie curelele care legau lada, cînd în apropierea lui răsuna deodată lătratul scurt al unei mitraliere grele. Bubui o explozie şi coleopterul luă foc. Înspăimîntat Ciu scoase revolverul, dar lângă el răsună o comandă scurtă;

— Mîinile sus!

Fără să i se mai dea vreun răgaz, fu legat cot la cot. Lîngă el se aflau cîţiva soldaţi din trupele de securitate ale Republicii Populare Chineze.

— Duceţi-l! răsună acelaşi glas de mai înainte. Apoi, ce-l ce vorbise se întoarse spre un ofiţer, care tocmai se apropia:

— L-am prins, tovarăşe I-Lu! N-o să mai mişte. Acum să ne ocupăm de musafirul lansat pe teritoriul nostru.

Cîteva faruri se aprinseră aproape instantaneu. Sub lumina lor orbitoare, mîinile dibace ale soldaţilor deschiseră lada. Pe fundul ei era trîntit un bărbat cu figură britanică, înalt şi deşirat, îmbrăcat într-un costum albastru de bumbac. Sub razele strălucitoare ale reflectoarelor, acesta clipi mai întîi din ochi, şi-i frecă, iar apoi privi cu nedumerire în jurul său. Imediat, ostaşii îl apucară şi-l scoaseră afară. Vrînd să spună ceva, noul picat din ceruri, revărsă o cascadă interminabilă de strănuturi. Cînd se potoli, I-Lu îi dădu să bea din bidonul său. Prinzînd puţin curaj musafirul îşi bombă pieptul şi rosti cu glas răguşit de cocoşel:

— Protestez! Li Cian-su şi bestia aceea imundă de Michael Chase trebuie să-mi acorde satisfacţie!…

— Să nu vă supăraţi… îi luă cu binişorul I-Lu.

— Nu mă întrerupe domnul meu! Ieri, cînd m-am despărţit de ei… adică stai, ei s-au despărţit de mine!…

Li Cian-su cu concursul bestiei m-a înfundat în lada aceasta. Şi, închipuieşte-ţi că Michael Chase, pe care nu-l mai consider colegul meu, a fost capabil, domnule, ca după ce l-am vindecat cu un medicament cunoscut numai de mine, să-l denumească – nota bene! — poşircă! Dar… scuză-mă te rog, nu m-am prezentat: profesor doctor sir John Reed!

— Maior I-Lu din trupele de securitate ale Republicii Populare Chineze.

— Chi… Chineze? Dar e o confuzie… Cum, aici nu ne aflăm în India? Bătrînul era cu totul aiurit. Şi eu ce mă fac? Cum mai plec în Tibet? Dar… nu se poate… dumneata glumeşti. Eu n-am ce face în Imperiul de mijloc… să-ţi explic… Acolo, în munţii Kailas trebuia să mă întâlnesc cu o expediţie chinezii, e adevărat, dar nu aşa…

— V-aţi şi întîlnit cu expediţia!

— Domnule maior, te rog să nu fii abracadabrant! Nu-ţi permit să faci glume la nesfîrşit cu mine. Sir John vorbea cu un ton foarte ridicat, dar văzînd figurile soldaţilor care făceau cerc în jurul sau se linişti dintr-o dată: Mă iartă, te rog! Apoi oftă adînc. M-da! Asta-i! Ce să faci, sînt în China! mormăi el resemnat. Şi expediţia?…

— Vom merge imediat şi acolo…

În acel moment apăru un plutonier:

— Permiteţi-mi să raportez! În tabără nu s-a produs nici un accident. Membrii expediţiei mai sînt sub puterea narcoticului. Minele magnetice cu care diversionistul urma să arunce transportul în aer au fost găsite. Singura victimă e şoferul, pe care banditul l-a rănit grav.

*

* *

A doua zi, după ce membrii expediţiei fură puşi la curent cu cele petrecute, iar sir John Reed, deşi împăcat cu soarta sa, se visa demonul prăbuşit din „paradisul

pierdut” al lui Milton, Merişor se duse să vadă sfărîmăturîle coleopterului. La întoarcerea în tabără, pe cînd trecea pe lîngă cufărul cu care descinsese noul membru al expediţie, speologul zări în iarbă ceva lucios. Era muzicuţa lui Ciu. Involuntar o ridică, o şterse de mînecă, aşa cum fac şcolarii, şi începu să cînte cu foc „Sîrba popilor”.

La sute de kilometri distanţă, cel care intercepta cîntecul naturalistului fu tot Kriegsfeld.

— Zum Teufel[3]! Ce-i porcăria asta?! ţipă el. Joe, a înnebunit Ciu! În loc să-mi dea rezultatul acţiunii, îmi cîntă ceva… ceva… valah...

Furios, apăsă pe un buton şi aşteptă semnalul convenţional. În locul lui, răsună însă o ciuleandra îndrăcită…

— Idiotule! Damn[4]! răcni scos din fire Strowberry. Ciu a căzut! Uiţi că în expediţie e şi un romîn?!

Veţi dori, desigur, să aflaţi modul în care fusese descoperit şi împiedicat sabotajul lui Ciu. Pentru aceasta este nevoie să reluăm povestirea din momentul cînd Tien-huă traversa Ianţzîul. Nu era sigur că stăpînul jeepului era Şan-lun, dar n-avea nici o îndoială că individul era în urmărirea expediţiei şi nu cu gînduri curate.

Jeepul atinsese pămîntul şi o pornise în mare viteză pe drumul care se întindea drept, către zare. Tien-huă ştia că eşalonul expediţiei condus de Li Cian-su nu mai putea fi departe. De aceea, cu toate că maşina din faţă avea un avans însemnat, Tien-huă hotărî să clarifice o dată pentru totdeauna problema cu misteriosul necunoscut.

Urmă o goană ca-n filme. Jeepul nu mai fugea, ci de-a dreptul zbura, dar nici Skoda nu se lăsa mai prejos. Numai că Tien-huă, deşi nu trebuia să-l piardă din ochi,

---

3 Să fie al dracului!

4 Să fie al dracului!

era nevoit să se ţină la o distanţă destul de mare, pentru ca urmăritul să nu bănuiască nimic. Cu toate astea, în vălmăşagul drumului şi acoperit de o trîmbă de praf, Tien- huă se putu apropia o clipă de jeep. Îl recunoscu pe Şan-lun.

Şi iată că expediţia fu întrecută, dar jeepul continua să înfulece kilometrii, ca turbat. După o oră se opri brusc în dreptul unei stînci. Tien-huă îl văzu pe Şan-lun aplecat deasupra şoselei, iar cînd trecu pe lângă el, pricepu ce are de gînd să făptuiască. După o muchie a dintelui de piatră, observă pitit jeepul. Stopă puţin mai departe şi, în timp ce se întorcea în fugă pe jos, îl zări pe sabotor cum se caţără pe stîncă. O ocoli şi prinse la rîndul său să urce, astfel încît să ajungă în spatele diversionistului.

În acest timp, în maşina din fruntea convoiului, avea loc următoarea discuţie:

— Curios! L-ai văzut pe omul acela cum se urca? întrebă Li Cian-su.

— Da! îi răspunse Sprna. Îţi dădea impresia că vrea să se sinucidă sau că fuge de noi… Cred că… Ce-i asta?

O împuşcătură sparse liniştea. Cei doi priviră pe fereastră, la fel cu toţi ceilalţi membri ai expediţiei. Coloana îşi încetini mersul. Nimeni însă nu văzu ceva deosebit şi caravana îşi continuă drumul.

*

*   *

Şan-lun tocmai ridicase arma să tragă. Primul autocamion atinsese limita regiunii de şosea unsă cu napalm. Deodată simţi în ceafă gura rece a unui pistol,

— Mîinile sus!

O luptă scurtă şi strînsă avu loc cîteva clipe. Glontele din revolverul lui Şan-lun, care apăsase desperat pe trăgaci, ricoşă din stîncă şi-i zgîrie obrazul. Acum însă, orice împotrivire era cu neputinţă. Acelaşi om cu haină de piele, care-l înfruntase la „Raiul marinarului”, îl legă

fedeleş cu cureluşe, apoi, cu o uimitoare uşurinţă, îl luă în spate, ca pe un sac, şi coborî povîrnişul. După patru ore, prizonierul se afla pe bordul şalupei, de pe care plecase Tien-huă. Îl duse în cabină, gîndind că Şan-lun va face o mutră foarte mirată cînd va da cu nasul de Tao-tsu. Cei doi copii însă nu erau acolo. Îl chemă pe căpitan:

— Unde-s copiii?

— Se plimbau pe punte... Credeam că au coborît...

— Or fi coborît ei, dar pe uscat! mormăi înciudat Tien-huă. Asta îmi încurcă toate socotelile...

— Nu ştiam că... făcu stînjenit căpitanul,

— Să lăsăm asta! i-o tăie rece Tien-huă. Acum te rog să dai o fugă şi să mi-l găseşti pe I-Lu. Poate i-a trecut criza de malarie. Să-i spui că este o chestie urgentă!

I-Lu veni peste puţin timp. Era foarte palid. Se vedea că-i este rău. Ochii îi luceau. Abia se ţinea pe picioare.

— Să trăieşti, Tien! Intîi să iau o chinină şi pe urmă vorbim... Aşa... înghiţi pastila. Spune-mi, ce s-a intîmplat?

În cîteva minute fu pus la curent cu cele petrecute.

— Aaa! O pasăre rară! murmură el, cîntărindu-l cu privirea pe Şan-lun. Acesta îl fulgeră cu o căutătură plină de dispreţ şi de ură, apoi se întoarse cu spatele. Pe o măsuţă alăturată se găseau lucrurile banditului, printre care şi o muzicuţă.

— Ce făceai cu asta? întrebă Tien-huă, arătînd instrumentul.

— Cîntam!

— Stai puţin, Tien! îi spuse i-Lu şi, luînd armonica, suflă uşor în ea. Lucru curios: başii erau muţi. Mai încercă o dată şi urmă acelaşi efect: notele cele mai grave nu se auzeau. I-Lu puse muzicuţa pe masă şi, uitîndu-i-se lui Şan-lun drept în ochi, îl sfătui: Uite ce-i băiatule, n-am timp de pierdut cu tine. Mărturiseşte cinstit, că de nu, te arunc în fundul apei! Cine-i şeful tău?

— Nu ştiu!,

— Să vedem! Poate că ne va răspunde chiar şeful lui… propuse Tien-huă şi, ducînd muzicuţa la gură, cîntă o arie dintr-o veche operă chineză.

După cinci minute, muzicuţa, care stătea pe masă, începu a cînta singură.

*

*   *

Ce se întîmplase cu Petea şi Tao-tsu? Când Tien-huă pornise in urmărirea lui Şan-lun, ei mai dormeau. Cel dinţii se trezi micul chinez. Se întinse şi-şi trase pantalonii. Deodată, simţi că-i ghiorăie > maţele de foame. Pe o măsuţă găsi o tăviţă cu un ceainic, pahare, pîine şi marmeladă. Încercă să-şi deştepte prietenul. Dar acesta, somnoros, se întoarse mîrîind pe cealaltă parte. Atunci Tao-tsu mîncă singur. După ce se sătura, îl observă pe Iuan, care nu era mai puţin flămînd. Îi dădu şi lui să înghită pîine mînjită cu marmeladă. Apoi puştiul îşi dădu seama că se plictiseşte şi prinse a se juca de-a fripta cu dulăul lui. Foarte curînd însă i se urî şi cu această îndeletnicire şi atunci, neastîmpărat şi curios, începu să cotrobăiască prin sertarele măsuţei. Deodată dădu peste ceva care-l făcu să sară ca ars. Era o fotografie. Pe verso stătea scris „Iubitului meu Iurii, amintire de la Petea”.

— Ce căuta mutra lui Petea la Tien-huă? gîndi Tao-tsu şi îndată îşi răspunse singur: „El este urmăritorul nostru”. Primise, desigur, fotografia de la directorul taberei ca să-l poată identifica pe fugar. Fără să mai aştepte o clipă, chinezul tăbărî asupra prietenului său şi, din doi pumni şi trei ciupituri, îl puse pe picioare. Petea îl privea năuc:

— Ai înnebunit? Ce e? Visam că vin tătarii…

— Sst! Repede! Dă de duşcă ceaiul ăsta! Aşa!… Acum să băgăm în traistă mîncarea ce a rămas…

— Zi o dată, ce s-a întîmplat?

— Tien-huă este trimis de tabără să te inhaţe…

— Imposibil!

— Hai, dacă-ţi spun! Să nu ne prindă.

— Dar, oricum, nu putem fugi de pe şalupă. Cum am ieşit pe punte, ne-a şi văzut...

— Stai să cercetez cum e situaţia ...

După cîteva clipe, Tao-tsu se întoarse:

— Dă-mi rucsacul! îi porunci lui Petea. Şi ia-te binişor după mine. Nu-i nimeni pe punte.

Urcară cu grabă. Şalupa era trasă lîngă ţărmul stâng al Ianţzîului.

Imediat îşi făcură vint şi se aflară pe mal. Petea îşi luă rucsacul pe care-l aruncase într-un tufiş, iar Tao-tsu, de bucurie, făcu o tumbă extraordinară, care-l umplu de invidie pe Iuan.

— Şi acum, cât mai repede spre Lhassa!

Odată fugiţi de pe şalupă, Petea şi Tao-tsu merseră ce merseră întins pe drumul ce ducea la Centu. Cînd li s-a părut că s-au îndepărtat destul ca să li se piardă urma, se opriră lîngă un crîng de trestie de bambus. Mîncară, apoi băură apă de la un izvoraş.

— Ce facem acum? întrebă chinezul.

— Trebuie să ajungem cît mai iute la şoseaua Sikan-Tibet.

— Trebuie, într-adevăr! Tu ai vreo idee?

— Aş avea, dar să vedem cîţi bani mai avem.

Făcură socoteala. Averea lor era destul de neînsemnată.

— Uite ce propun! reluă Tao-tsu. Vindem pardesiul şi hainele tale. Tot ne încurcă. Pe ele o să ne cumpărăm nişte cojoace groase, că în Tibet aerul e cam rece. Restul banilor îi folosim pentru drum.

— Ce spui, Iuan? intrebă Petea cîinele, dîndu-i din pîinea cu marmeladă. Iuan dădu expresiv din coadă.

— Se primeşte propunerea ta cu unanimitate de voturi!

Pentru a nu trezi bănuieli, Petea îşi reluă înfăţişarea europeană până vîndură într-un tîrg lucrurile. Îşi

cumpărară cojoace şi de-ale gurii. Tao-tsu se folosi de prilej şi mai dădu la repezeală o reprezentaţie de adio, aşa că până la urmă se mai văzură şi în stăpinirea unei sume rotunjoare de bani. Cu un autobus care făcea cursa până la Centu, ajunseră a doua zi la centrul administrativ al provinciei Siciuan. De acolo luară un alt autobus care mergea la Iaan, oraşul principal al provinciei Sikan. Pe drum, priveliştea se schimba sub ochii lor: ogoarele galbene de orez făcură locul acelora de porumb iar trestiile de bambus, pinilor. Pe dealuri apărură tufişuri de ceai. Şi deodată şoseaua pătrunse în munţii încomaţi, tot mai mari şi mai mari. La Iaan, constatară că nu mai aveau nici un ban. Norocul lor fu că un vînător de tigri şi leoparzi primi, în schimbul rucsacului, să-i ducă până la Kandin, centrul districtului autonom Tibet, unde trebuia să lase la un magazin cîteva zeci de piei. Stînd în căruţă, înfofoliţi în pieile vărgate, Petea şi Tao-tsu se întrebau ce vor face de la Kandin înainte.

— În orice caz, spuse Tao-tsu, e bine să-ţi schimbi din nou înfăţişarea. Doar nu vrei să te recunoască Tien-huă!

— Cum o să mă recunoască? Nu m-a văzut niciodată.

— Asta s-o crezi tu! Avea o fotografie de-a ta… ca rus.

— O fotografie?! De unde o fi scos-o? Şi de ce nu mi-ai spus nimic pînă acum

— Cine-a avut mintea la asta? Dar nu te supăra: i-am şterpelit-o! îl linişti Tao-tsu zîmbind. Şi scoase fotografia.

Cînd o văzu, Petea crezu că mica lui făptură va face explozie, în primul moment, nu înţelese nimic. Fotografia aceea o dăduse cu propria lui mînă fratelui său Iurii Tumanov, cînd se despărţiseră. Cum a ajuns la Tien-huă? Apoi, fulgerător un gînd i se înfipse în minte, şi atunci Petea nu mai ştiu ce să facă mai întîi: să strige ce bucurie sau să ţipe de necaz. Tien-huă era însuşi dragul, minunatul şi şmecherul de Iurii!

— Mă, prostule! îl apostrofă ei pe Tao-tsu. Nici n-am cuvinte ca să-ţi explic în ce încurcătură m-ai băgat. În loc

să mă ajuţi, mi-ai făcut un necaz mare cît muntele ăla de colo. Tien-huă e fratele meu!

*

* *

În seara zilei în care Şan-lun fusese prins şi transportat la loc sigur, Tien-huă şi I-Lu se sfătuiau în cabina şalupei. I-Lu ţinea în mînă muzicuţa ciankaişistului.

— În locul başiior, explică el, muzicuţa are practicat un sistem de transmisie, cu ajutorul căruia Şan-lun putea intra în legătură cu cei din grupul său diversionist.

I-Lu aflase chiar şi cifrul cu care ciankaişistul comunicase până atunci cu „baza”. Astfel a fost trimis – chipurile din partea lui Şan-lun – acel mesaj pe care cititorii îl cunosc şi care i-a dat lui Kriegsfeld iluzia că sabotajul ar fi reuşit. Descoperindu-se lungimea de undă folosită de bază şi aceea a muzicuţei lui Ciu, organele securităţii chineze izbutiră să intercepteze discuţia prin care era uneltit cel de-al doilea sabotaj.

— Crezi că o să avem timpul să-i împiedicăm?

— Va trebui să avem! spuse zîmbind I-Lu. Şi nu numai atît, dragul meu Tumanov: e necesar să-l prindem pe Ciu chiar asupra faptului şi să aflăm cine îi va fi lansat prin contrabandă…

Tumanov asculta atent cele comunicate de I-Lu.

— Şi ce vei intreprinde?

— Mîine în zori plec cu avionul la Lanciou, unde voi organiza contracararea loviturii lui Ciu… Ascultă… uitasem să-ţi spun: Şan-lun face parte din banda lui Tsai-bin, care…

— Tsai-bin? Asta a încercat la Şanhai să-l ucidă pe Fin Siao-san! Din cauza lui, am întîrziat cinci zile şi am pierdut expediţia.

— „Din cauza lui” este spus cam puţin. Toţi aceşti Şan-luni şi Tsai-bini nu sînt decît unelte. La interogatoriu s-a aflat că „şeful” lor este un oarecare american.,

— Numit Joe Strowberry?…

— Întocmai!

— Pe acest Strowberry, îl cunosc şi nu-l voi uita niciodată. De altminteri, el nu este decît instrumentul altcuiva, al unei bestii care m-a ţinut prizonier şase luni de zile…

Tumanov tăcu deodată, iar fruntea i se înnegura.

— Am impresia că mai ai de spus ceva…

— Da, într-adevăr… Doborîrea criminalului de Strowberry este pentru mine o datorie de onoare şi totodată un dar de nuntă pentru amicii mei, Grete Wassa şi John Borrowth.

I-Lu surise. Îşi aminti că aceia despre care vorbea Tumanov ceruseră cu cîteva luni în urmă, cetăţenia chineză, iar Grete donase Academiei de ştiinţe toate lucrările unchiului ei, Karl Wassa, cu privire la China, Acum, cei doi munceau alături de colegii lor chinezi într-un institut ştiinţific din Pekin.

— Dar cu soţia ta ce faci? întrebă I-ul. N-o anunţi?

— Nu-i încă momentul. Strowberry poate să mai aibă vreun acolit pe undeva şi ar putea afla de existenta mea…

— Aşadar, ne despărţim…

— Da! Trebuie să plec imediat în căutarea copiilor! Cine ştie ce prostii mai sînt în stare să facă!?

*

*   *

Pentru uneltitorii sabotajului urmară cîteva evenimente surprinzătoare şi neplăcute. Prinderea lui Ciu şi mărturisirile acestuia l-au pus la curent pe sir John Reed cu destinul ce l-ar fi aşteptat. După ce adormise pe membrii expediţiei, Ciu l-ar fi scos pe savant din ladă şi i-ar fi inoculat o otrava care l-ar fi lăsat în viaţă doar cîteva ore, pînă la venirea autorităţilor chineze. Bănuielile trebuiau să cadă pe sir John. A doua zi după eliberarea

lui, paleontologul britanic îşi exprimă, în cadrul unei conferinţe de presă, indignarea pe care i-a provocat-o „satanica fanfezie a lui mister Michael Chase”. „Acest troglodit cu zîmbet ce fecioară – încheie el – a vrut nu numai să mă ucidă, dar să mă şi dezonoreze. Voi asista cu plăcere la execuţia lui". Citind într-un ziar pakistanez aceste imprecaţii, Joe Strowberry rînji sarcastic: „Limbricul ăsta londonez se bate cu o fantomă!" îi spuse el lui Kriegsfeld. A doua zi însă nu mai rînji, ci se schimonosi de furie. Într-unul dintre ziarele americane cu cel mai mare tiraj, apăruse o notiţă plasată în pagina întîi. După relatarea răpirii lui sir Reed, erau date crîmpeie din declaraţiile sale, iar, în final, redacţia adăuga clar: „După informaţiile noastre, numitul M. Chase este de fapt un oarecare Joe Strowberry, care are legături cu Abe Me. Stephens, cunoscutul om de afaceri".

De astă dată, Strowberry avu grijă să nu-i arate lui Kriegsfeld notiţa de mai sus, dar acesta avusese grijă s-o citească. Seara, o simplă aluzie la imprudenta „trogloditului cu zîmbet de fecioară” stîrni furtuna. Strowberry îl învinui pe celălalt de eşecul sabotajului. Kriegsfeld recunoscu că fusese nerod sa se înhăiteze cu un cretin dement, dar, până la sfîrşit, încasă o pereche de palme (prima manifestare de acest gen de la începutul colaborării lor!). Trei zile nu şi-au vorbit. În acest timp, Strowberry îşi spărgea capul să afle cum de s-a putut produce această stranie indiscreţie. Toată ziua zăcea cu sticla de whisky alături, privea posomorit imensităţile Himalaiei şi i se părea că peste capul lui se bat munţii…

Într-adevăr, peste capul lui Joe Strowberry începuseră a se lua la trîntă coloşii monopolurilor, se desfăşura una dintre mutele şi nenumăratele bătălii din năprasnicul război al uraniului.

Pentru ca să pricepeţi mai bine cele ce urmează, vă cerem îngăduinţa să vă povestim pe scurt biografia

acestui extraordinar element care este uraniul. Elementul nr. 62, adică ultimul din tabela stabilită de genialul învăţat rus D. I. Mendeleev a stîrnit cele mai teribile bătălii, a reprezentat cea mai surprinzătoare cotitură în ştiinţa, tehnica, ba chiar în existenţa umanităţii. Descoperit pe la sfîrşitul secolului al XVIII-lea de chimistul german Klaproth, uraniul n-a fost izolat decît în 1841 de francezul Peligot. Din 1841 şi pînă în 1942, cînd a fost realizată prima „reacţie în lanţ", uraniul a făcut cea mai rapidă şi uluitoare carieră pe care o cunoaşte istoria ştiinţei. Ca înfăţişare, este un metal alb, care se înnegreşte la aer în cîteva zile. În natură, nu există uraniu nativ, ci numai sub formă de compuşi. Cel mai însemnat minereu de uraniu este pechblenda (numită şi uraninitet sau pehuranul) de culoare neagră strălucitoare. În 1856, pechblenda de la Joachimstahl din Boemia era folosită la colorarea obiectelor de ceramică. Descoperirea iridiului şi a radioactivităţii, făcută de soţii Curie în 1898, marchează de fapt momentul în care uraniul a început să fie căutat pentru calităţile lui propriu-zise.

Aceia care vor studia ştiinţa şi societatea secolului nostru vor fi izbiţi de flagranta şi aparent bizara contradicţie dintre năzuinţele nobile ale savanţilor şi ţelurile cinice ale anumitor cercuri politice şi financiare capitaliste. De la început, uraniul a fost obiectul a două gigantice bătălii. Una purtată în cabinetele capitonate ale diplomaţilor şi businessmenilor, alta – în laboratoarele complexe ale oamenilor de ştiinţă. Dîndu-şi seama de valoarea acestei bogăţii natural, unele ţari şi-au manifestat imediat tendinţa de a o monopoliza. Primul monopol a fost acela al guvernului austriac. Urmă acela al Portugaliei, care extrăgea mii de tone de autunit[5] din provincia Beira. În 1913 au fost descoperite uriaşe

5 un fosfat dublu de uraniu şi calciu

zăcăminte uranifere în regiunea Katanga din Congo; din 1922, de când an început să fie exploatate, şi pînă în 1950, ele au fost controlate exclusiv de puternicul concern anglo-belgian „Union miniere”. Între timp a apărut pe firmamentul uraniului o altă mare producătoare: Canada, care, începînd din 1932, devenea, datorită pechblendei găsite pe malurile lui „Great-Bear-Lake” (Marele lac al Ursului) situat chiar pe Cercul Arctic, fruntaşă a pieţei mondiale a radiului. Pe scena acestui război al uraniului, monopoliştii americani, după ce, în răstimpul primului pătrar al veacului nostru, s-au strecurat cu oarecare prudenţă, au dat buzna ca nişte adevăraţi luptători de cach-as-cach-can[6], în 1910, în Utah (S.U.A.) inginerul francez Carnot a descoperit un nou minereu: carnotitul, care se găsea în abundenţă, dar conţinea doar un mic procent de uraniu. Aşa că favoriţii „matchului” au rămas Congoul Belgian şi Canada. De fapt, lupta devenea tot mai strînsă, o dată cu epocalele descoperiri teoretice din domeniul radioactivităţii.

În 1932, englezul James Chadwick descoperă particulele elementare care se numesc *neutroni*. În 1934, italianul Enrico Fermi, suplinînd uraniul unor bombardamente cu neutroni, ajunge, pentru prima oară pe pămînt, la detectarea unor elemente mai grele decât uraniul. Studiind aceste fenomene, savanţii germani Otto Halm, F. Strassman şi Lise Meitner realizează în 1938 dezintegrarea atomului de uraniu, adică desfacerea lui în două nuclee de mărimi aproximativ egale. Acest proces, denumit fisiune a fost amănunţit cercetat de soţii Joliot-Curie, cărora, prin obţinerea artificială a elementelor radioactive, le revine şi gloria de a fi înfăptuit visul alchimiştilor: aşa-numita piatră filozofală. Descoperirea fisiunii uraniului a fost apreciată ca fiind la fel de însemnată ca însăşi aceea a radioactivităţii. În acelaşi an,

---

6 prinde de ce poţi (n.t.)

danezul Niels Bohr prevede posibilitatea „reacţiei în lanţ” sau a exploziei atomice. După cum dovedesc documentele furnizate de înşişi savanţii americani, guvernul Statelor Unite a început să aloce sume însemnate pentru cercetările nucleare abia cînd s-a văzut că noua energie este un formidabil „boom”, iar comanda au luat-o militarii. Subit, s-a uitat de genealogia europeană a nucleonicii, s-a uitat că Fermr, Einstein, Bethe, Szilard, Teller, Wigner şi alţii au fost aceia care an jucat un rol de frunte în crearea armei atomice. Guvernanţii americani, luînd drept pretext siguranţa statului, au învăluit în secret, chiar şi faţă de prietenii lor englezi, toate cercetările atomice. Dar, precum recunoaşte Ralph Lapp, „secretul în ştiinţă nu e un lingou de aur pe care-l poţi ascunde în subteranele de la Fort Knox, ci mai curînd se aseamănă cu legumele care se alterează repede”.

Atît prietenii cît mai ales Uniunea Sovietică, de care americanii se fereau cel mai mult, au dezlegat nebănuit de repede marile taine. În septembrie 1949, însuşi preşedintele Truman a fost silit să declare că sovieticii ştiu şi ei să provoace explozii atomice. Astfel, monopolul mondial cu care se lăudau americanii dispăruse. Aceasta însă n-a făcut să slăbească teribilul război al uraniului, desfăşurat pe arena imperialistă. Goanele nebuneşti după mirodenii şi petrol, după diamante şi aur, pe care le-a cunoscut istoria aventuroasă a feudalităţii şi a burgheziei, pălesc în faţa acestui ultim răcnet delirant al trusturilor: Uraniu! Economia canadiană fu literalmente absorbită de sistemul de corporaţii americane. Concernul anglo-belgian din Congo a primit şi el în 1950 un puternic uper-cutt. Când bancherii grupului Morgan s-au infiltrat serios în afacerile lui. Oricum, pentru magnaţii yankei, care năzuiesc la coroana de regi ai uraniului, resursele de materii prime radioactive s-au împuţinat enorm cel puţin deocamdată.

În aceste condiţii, s-a dezlănţuit lupta dintre Abe Me. Stephens şi alţi rechini atomişti.

*
*   *

Era de-abia nouă dimineaţa, cînd Abe Mc. Stephens năvăli ca un turbat în biroul lui Marlott fluturîndu-i prin faţă o gazetă, care mai mirosea a cerneală proaspătă. Figura lui răvăşită de furie neputincioasă exprima şi ură, şi ferocitate şi spaimă.

— Ai citit „New York independent Journal”? Cine a scris porcăria asta? Îl sugrum! Îl împuşc! Îl distrug! Îl arestez! … Te rog să te interesezi! Cheamă-l pe Finley, să mi-l găsească imediat! Toate acestea le rostogoli ca o avalanşă, aruncînd pe masă foaia marelui cotidian, cu pretenţii de neutralitate.

— Da, şefule, l-am citit! răspunse rece Marlott, privîndu-şi interlocutorul drept în ochi. Stai jos! continuă el calm, scoate-ţi pardesiul şi ascultă-mă! Pe Finley n-am de ce să-l chem. Iar dacă vrei să-l împuşti pe cel care a scris ceea ce denumeşti porcărie…

Marlott fu întrerupt de ţîrîitul unui telefon. Ridică receptorul, apoi notă ceva şi încheie:

— În regulă, şefule, s-a făcut! N-avea nici o grijă! Pun acum accentul pe i! Se întoarse apoi spre Mc. Stephens: – Să continuăm!… Fii calm căci am să-ţi anunţ ceva… Cel care a scris „porcăria” sînt eu!

Un moment, avu impresia că trustmanul va fi apucat de o criză comiţială. Văzînd că primejdia trecuse, continuă cu un ton autoritar:

— Cum de ţi-ai închipuit că, lucrînd cu găinari de teapa ciankaişîştilor ălora n-o să se afle nimic? Boss, trebuie să-ţi rechemi oamenii ca să-i instruim cum trebuie. Vedem noi pe urmă ce mai e de făcut! Nu-i timp de supărare!… Boss-ul numărul unu te-ar sfîşia dacă i-ai sta în faţă. Nu te uita aşa la mine! Norocul tău e că am vorbit eu la

telefon cu dînsul! Dacă te-ar fi prins pe tine, nici o mie de medici nu te mai scoteau din pandalie. Ne-ai făcut de rîs pe toţi şi mai ai curaj să vorbeşti!?…

— Dar e o neruşinare! izbucni Mc. Stephens. Dacă nu te amestecai tu, cine dracu mai afla că Chase e tot unul cu Joe Strowberry?

— Cine? Şeful cel mare, care mai ştie şi altele! Aşa că lasă furia pe altă dată! Mîine plecăm la Ismael Khan. Băieţii tăi au lucrat ca nişte borfaşi ordinari. E cazul să facem cu ei puţină şcoală! A… da… era să uit… Am nevoie de actele lui Strowberry.

— De ce?

— Ca să nu ne distrugă el pe noi, căci ştie prea multe, e cazul să-l facem noi praf.

*

*   *

După o săptămînă, Ismael Khan avu cinstea să primească oaspeţi de peste Ocean.

— Unde-s – ăia doi? întrebă Mc. Stephens dintr-o dată, fără ca măcar să răspundă salutului cu care fusese primit.

— Aşteaptă ordine precise, sahib… răspunde demn khanul.

— Să le comunicăm atunci ordinele!

Ismael Khan îi conduse în încăperea minusculă unde, cu cîteva luni în urmă, se instalase Ananda Singh împreună cu un aparat de radiorecepţie-radioemisie.

— Fă legătura! porunci Abe Mc. Stephens.

După cîteva minute, Ananda îi anunţa că Strowberry răspunde şi că este la aparat.

— Transmite atunci! Abe se opri o clipă încurcat. Apoi se întoarse spre Marlott: Ce le transmitem?

— Ce-am discutat… Să tragă obloanele tarabei aşa ca nimeni din lume să n-o poată găsi şi să nu se poată intra acolo în nici un fel! După aceea, să se întoarcă imediat

să dea socoteală de tot ceea ce-au făcut acolo.

*
*   *

Strowberry, Kriegsfeld şi omul de încredere dat de Ismael Khan îndesau cu grijă în lăzi toate dosarele în care erau cuprinse analizele rocilor, rezultatele experienţelor cu iradieri pe diferite vieţuitoare şi în special pe oameni.

— De acum cine ştie cînd ne vom întoarce? bombănea furios Strowberry. Din cauza idioţilor ălora pe care i-a tocmit Herr Professor, trebuie să trag eu ponoasele… Să te vedem cum o să te descurci, my darling!

— Dacă ai fost atît de firoscos, de ce n-ai organizat tu acţiunea? Şi pe urmă cine a trăncănit? Eu sau tu?

Vorbeau fără ca măcar să-şi arunce vreo privire. Erau surescitaţi amîndoi. Mai făcură un ultim control al aparatelor scoţînd din funcţiune întregul utilaj. După aceea ieşiră din peştera centrală şi, cu un ultim efort, lăsară să se prăvălească peste intrare o uriaşă stîncă.

— Băiete… Ce-ai făcut cu deţinuţii? îşi aminti Kriegsfeld. Să nu cumva să-i fi gazat. Mai bine foloseai electrocutarea… se adresă Kriegsfeld servitorului lor nepalez.

— Întocmai domnule, i-am electrocutat…

— Perfect! N-o să se împută. Cărbunele nu miroase,

— După ce-au murit, le-am dat foc cu napalm,

— Bun! Ai stofa… Vom mai lucra împreună… Se vede că fostului ofiţer S.S. îi făceau o deosebită plăcere mărturisirile ucenicului său întru crimă.

Ajunşi jos, la poalele muntelui, cei trei mai priviră o dată spre gura peşterii, apoi se urcară într-un jeep, pe care-l ţinuseră ascuns într-o grotă, şi porniră spre Ismaei Khan.

— Păcat! începuse destul de frumos, suspină Kriegsfeld.

— Lasă filozofia asta ieftină! şuieră Joe printre dinţi. Să

vedem cu ce obraz apărem în faţa stăpînului. Din cauza idiotului ăla bătrîn de John Reed, l-am mai făcut de râs şi pe boss!

*

*   *

Joe Strowberry şi Kriegsfeld sosiră la Srinagar în puterea nopţii. Dovadă că erau aşteptaţi cu nerăbdare erau ferestrele luminate ca ziua ale palatului lui Ismael. Într-adevăr nici nu li se dădu răgaz să respire, că după săpuneala de rigoare, asezonată din belşug cu înjurături şi blesteme, Marlott îi luă deoparte ca să discute cu ei rezultatele concrete ale şederii lor în peşteră. În acest timp, Abe Mc. Stephens se duse să se culce.

— Stăteau toţi trei la o masă, pe care se aflau actele aduse de Joe şi Giinther şi o mapă al cărei conţinut nu putea îi bănuit, deoarece Marlott avea grijă să se sprijine cu coatele de ea.

— Faţă de milioanele de dolari cheltuiţi pentru voi, ce rentabilitate puteţi aduce? întrebă calm omul de afaceri.

— Deocamdată nu putea fi vorba de aşa ceva! răspunse Kriegsfeld. Eram doar într-un stadiu de experimentare, de prospectare.

— Cui îi spui dumneata asta? Mie? Cînd aţi calculat gradul de iradiere necesar uciderii diferitelor animale, când aţi făcut experienţele pe oameni, eraţi tot în stadiul prospectării?

— Bineînţeles! Radiaţiile rocei respective nu au mereu aceeaşi intensitate… Strowberry scoase un carnet de note pe care începu să-l frunzărească:

— Asta-i la mintea cocoşului! Doar nu există acolo numai minereu de uraniu sută la sută! Mai sînt şi alte elemente… cu fel de fel de radiaţii! făcu superior Marlott.

— E şi normal să fie aşa… Indicele de rentabilitate ar fi putut fi discutat de-abia după instalarea definitivă a micului complex industrial, care să permită captarea în

cantitate majoră a substanţei. Încă doar cîteva săptămîni de răgaz, şi am fi putut separa cu precizie elementele radioactive…

— Şi cu calculele de până acum ce-aţi făcut?

— Le-am adus cu noi, răspunseră aproape simultan Joe şi Gunther, ca doi şcolari sîrguincioşi.

— Bine. Cât timp vă trebuie ca să-mi daţi un răspuns precis?

— Cam şase săptămîni! Strowberry îşi cercetă notiţele şi apoi reluă: Poate şi mai mult.

— Aveţi trei luni timp să-mi daţi ceva real şi nu pospăială. Al doilea lucru acum. Dacă vin chinezii peste peştera voastră, ce găsesc acolo?

— Nimic. Totul e închis!

— Bine, vom vedea şi asta!

Marlott zimbi ironic. Se ridică, îşi luă mapa cu care venise şi, lent, se îndreptă spre cămăruţa lui Ananda Sing, pe care-l dădu imediat afară. Rămas singur, ceru legătura telefonică cu New York-ul, legătură pe care o primi după cîteva ore. Era în zori, cînd avu loc următoarea scurtă discuţie.

— Am vorbit cu ei, şefule, şi rezultatele le voi căpăta curînd.

— Cît dai pentru asta? se auzi vocea „şefului”.

— Încă nimic. Mă voi conforma instrucţiunilor dumneavoastră.

— Ai grijă de Mac, să nu cadă jos!

— Nici o teamă şefule, aranjez eu totul!

Amănuntele financiare fiind puse la punct, urmă o convorbire cu privire la cele ce trebuiau să urmeze imediat după aceea.

Cît timp stătuse Marlott la telefon, Strowberry şi Kriegsfeld avură timp să aţipească puţin. Amîndoi se credeau absolviţi de orice urmare gravă a eşecului suferit. Cînd Mariott se întoarse, avură însă o surpriză neplăcută.

— Uite, ce-i băieţi… ne-am răzgîndit. Documentele mi le predaţi imediat. Nu mai putem avea încredere în voi. Dacă daţi din nou un chix ca cel cu expediţia?

— Pe cuvintul meu!

— Nu dau doi bani pe el, mister Joe! Poţi să ţi-l arunci la gunoi. Cît despre Herr Doktor, – nici atît. Socoteala banilor în primul rînd! Tot azi, lista celor care au lucrat pentru voi ca să-i controlăm! De unde ştiu eu că nu şi-a băgat coada şi vreun roşu? Cînd voi avea toate acestea în mîna, vă luaţi valiza şi treceţi oceanul. Aici nu mai aveţi ce căuta.

— Dar mister Marlott…

— Sînt sătul.

— Ascultă-mă! Eu nu la dumneata m-am angajat, începu Joe. Vreau să-ţi atrag atenţia că nu mă priveşte nimic din cele spuse aici. Discut şi lămuresc eu toate cu bossul.

— Pe boss l-au apucat pandaliile. Iar de vorbit, veţi vorbi numai cu mine. Cele discutate aici, aici trebuie să rămînă. Să nu sufli, domnule Trăncănită, nici un cuvînt că-l vezi pe dracu! se adresă el mai ales lui Strowberry. Ştii ca şi mine că celor de la Sing-Sing le e dor de criminalul din Bufallo, de escrocul din Boston şi de nu mai ştiu eu ce gangster dintr-o banda a lui Tigger Kid.. Ştiu, ştiu, au fost aventuri de tinereţe, dar dacă ţi-e dragă pielea… Apoi se întoarse spre Kriegsfeld: Cu tine e mai simplu. Spionaj pentru toţi. Poliţia oricărui guvern european sau asiatic dacă te-ar prinde, ţi-ar dărui un colac de frînghie drept amintire. Aşa că, puişorilor, de acum încolo, eu sînt şeful vostru şi ce va spun eu e sfînt, S-a înţeles?

— Da… s-a priceput… răspunse moale Strowberry. Kriegsfeld se mulţumi doar să privească într-o parte. Era la cea de-a doua înfrîngere gravă din viaţa lui.

*

*   *

La frugalul breakfast[7] pe care Abe Mc. Stephens îl luă împreună cu Marlott, acesta se arătă foarte flegmatic.

— Dar pentru dumnezeu, ce-ai pus la cale?! Ce s-a descoperit? Ce-au făcut acolo? Spune o dată!

— Nimic, boss! N-a fost absolut nimic mai de soi.

— Atunci să se întoarcă şi să-mi aducă rezultatele, de asta i-am îndopat cu dolari!..

— Nu se poate întoarce nimeni. Strowberry e cunoscut acum de toţi, deci nu mai e bun de nimic, cît despre neamţ, după el poliţia aleargă cu limba scoasă, îi luăm cu noi şi cînd va fi cazul, le dăm drumul din nou. De altfel, aceasta e şi dorinţa „bossului nr. 1”.

La auzul acestor cuvinte, Abe Me. Stephens pricepu că cel care pierduse partida era el şi nu altul, că un zăcămînt radioactiv îi scăpase din mînă, că toate visele sale în care se vedea magnatul uraniului s-au prăbuşit. Banii lui rămîneau închişi în văgăunele muntelui Djayanta-Devy în laboratorul astupat de stînci uriaşe. Acolo urma să sosească, dintr-un moment în altul, expediţia chineză, care putea descoperi tocmai ceea ce urmărise el: uraniul. Din acest moment, trustmanul, care se şi văzuse o clipă rege neîncoronat se simţi prăbuşit într-un abis fără fund, abis care nu însemna altceva decît fălcile larg deschise ale unui rechin financiar mai puternic decât el.

După această convorbire, Mc. Stephens se retrase abătut. Într-un tîrziu, îl chemă la el pe Ismael Khan:

— Alteţă, începu el curtenitor, vreau să discut cu dumneata o chestiune importantă.

— Vă ascult cu atenţie…

— Pe Strowberry şi pe Kriegsfeld, îi cunoşti, nu? Ei bine, fă-mi o plăcere! Aceşti oameni trebuie să dispară! E ultimul lucru pe care ţi-i cer…

---

7 mîncare de dimineaţă.

— Mister Stephens, nici nu ştiu cum să vă mulţumesc. De cînd aştept să-mi dezmierde urechile asemenea vorbe! Indivizii ăştia m-au furat, m-au dezonorat, mi-au pîngărit tot ce-aveam mai sfînt. Dorinţa domniei tale va fi îndeplinită!

*

*   *

Intrarea în Lhassa, oraşul sfînt al budismului, Alexandru Merişor, şi-a făcut-o triumfător, dar legat la cap ca un veritabil erou al bătăliei cu durerile de măsele. Din noaptea sabotajului, cînd fusese cam udat de ploaie, speleologul trăsese un curent, şi o infernală nevralgie pusese ghiarele pe falca lui dreaptă.

Expediţia condusă de Fîn Siao-şan se îndreptă spre organizaţia orăşenească de partid. Acolo avură bucuria să întîlnească eşalonul lui Li Cian-su, sosit cu cîteva ore mai înainte. Se însera. Au fost întrebaţi unde vor să rămînă peste noapte. Tania dori să tragă la un han, ca să cunoască oamenii locului şi obiceiurile lor. O călăuză îi conduse la cel mai apropiat hotel.

În Tibet nu există sat în care să nu se afle măcar un han care îndeobşte este condus de o femeie, numita nemo (patroană). Călătorul trebuie să se ocupe el însuşi de animalele lui adăpostite în curte, după cum şi mîncarea şi-o pregăteşte singur, serviciile hangiţei rezumîndu-se în aducerea unui trepied de fier, pe care este aşternut jăratic, şi la vinderea alimentelor.

Fură poftiţi în încăperea comună, unde muşteriii de rînd dorm, mănîncă şi beau. Fîn Siao-şan ceru pentru Tumanova a cameră separată. Nemo o conduse fa etajul de sus, unde-i dădu o odăiţă. După ce-şi lăsă lucrurile acolo, Tania reveni în încăperea comună.

Lângă Merişor îşi avea culcuşul un om care purta o îmbrăcăminte modestă de lama şi avea în picioare o pereche de papuci zdrenţuiţi.

— Te dor dinţii, ai?! îl întreba pe chinezeşte acesta măsurîndu-l cu o privire iscoditoare.

— Îngrozitor!

— Ce să-i faci, îl mîngîie lama. Trece ca viaja!

— Pînă una alta, îmi scapără ochii de durere.

Merişor scrîşni din dinţi. Durerile îl asaltau din nou şi faţa bietului nostru compatriot lua nişte schimonoseli dintre cele mai ciudate.

— Ce-i cu tine, Alexandre? îl întrebă îngrijorată Tania. Te-a apucat iar durerea?

— Da! abia murmură geologul.

— Ai încercat să-i dai cu arak? îi propuse de astă dată mai practic lama.

— Arak? Ce-i aia?

Sir John Reed îi explică geologului că arakul este un ceang (un soi de bere) distilată, o băutură extrem de tare, pe care nu oricine e în stare s-o suporte.

— Să încercăm atunci şi arakul! acceptă curajos romînul.

— Stai puţin! Să văd mai întîi ce ai! spuse călugărul şi, fără să fie rugat, îi trase lui Merişor legătura de pe cap, şi îi deschise gura, i se uită înăuntru, ba chiar îi strecură şi un deget printre buze. Cum îi simţi mirosul, geologul îşi dădu seama că lama nu-şi spălase degetul de cînd se născuse şi sări cât colo, în ciuda faptului că-şi făgăduise să se poarte cu oamenii fără obişnuitele lui impulsivităţi.

— Ce ai? 1 îl întrebă nedumerit lama.

— Nimic. M-a apucat aşa o ameţeală…

— Ciudat! aş fi zis că-ţi venea să verşi. Nu cumva ţi s-a aplecat? Hai deschide gura!

Înţelegeţi desigur, că lucrul acesta nu l-ar mai fi făcut Merişor pentru nimic în lume.

— Zău ca nu mai e nevoie! se eschivă el. Mi-a mai trecut…

Dar ochii îi erau împăienjeniţi de durere.

— Ce să-ţi treacă! Abia te mai ţii pe picioare.

Dumneata să ştii ca ai două boli deodată; şi măseaua şi stomacul. Dar măseaua trebuie s-o scoţi acum, că-i stricată!

— Dumneata vrei să mi-o scoţi? se alarmă geologul, lăsîndu-şi ochii fără să vrea pe degetul al cărui gust tulburător abia îl desfătase.

— De ce nu? făcu lama. Sînt şi farmacist: un adevărat călugăr tămăduitor.

Şi Drung prepară la iuţeală o mixtura, pe care sir Reed nu numai că se grăbi s-o noteze în caieţelul său, dar o şi gustă încîntat, plescăituri de limbă. Cel mai ciudat lucru e că, după o jumătate de oră, durerile îl lăsară pe Merişor de parcă îi fuseseră luate cu mîna.

*

*   *

După zece zile, Petea şi Tao-tsu ajunseră în sfîrşit la Kandin, dar Lhassa era încă foarte departe. Pentru „expediţia” lor începu o epocă neagră. Rămăseseră fără bani, fără alimente, supăraţi, îngheţaţi şi frînţi de osteneală. De Tumanov nu mai aveau nici o speranţă să dea pînă la Lhassa. Din precauţie, dar şi pentru a-l imita pe Iurii, Petea se preschimbă în chinez. (De rolul de fată i se urîse).

Şoseaua era admirabilă, dar ca un făcut, nici o maşină, nici măcar o căruţă nu voia să-i ia. Şi munţii se făceau tot mai sălbatici şi mai ameninţători. Ţancuri întunecate se ridicau asemenea unor dragoni din basme, vîntul şuiera sinistru, păduri silhuie se apropiau tot nai mult o dată cu lăsarea nopţii. Copiii se zgribuleau înspăimîntaţi. Începură să fugă goniţi de zgomotele din jurul lor. Un torent spumegător clocotea parcă furios. Ţipete de animale nemaivăzute îi urmăreau într-o pădure pe care o străbătea şoseaua, lianele întindeau ghiare flămînde, gata să-i înhaţe. Şi deodată, peste ei năvăliră „spiritele înaripate”, de care se temuseră cel mai mult. Cînd

„spiritele” fură aproape, băieţii cu toată groaza lor, prinseră a rîde cu hohote… îi înconjurase o ceată de maimuţe…

De-abia spre seara apăru un autobus antediluvian, care se îndrepta spre Kandin.

— Agati? Nu sînteţi obosiţi de drum? îi saluta după obiceiul pămîntului, un tibetan bătrîn. Văzînd că băieţii nu înţeleg îi întrebară pe chinezeşte: încotro? Vine furtuna.

— Spre Lhassa! îi răspunse Tao-tsu.

— Mergeţi cu noi! îi invită tibetanul. După ce ne îndeplinim treaba, vă lăsăm chiar la Potala[8].

Copiii şi cîinele lor se urcară în maşina, care hurducîndu-se, îi duse înapoi spre Kandin. Pe de o parte se bucurau că scăpaseră de vijelie, dar, pe de alta, se gîndeau cu amărăciune că fac întoarsă calea pe care o străbătuseră atît de greu. În întuneric, abia se ghiceau contururile cîtorva oameni.

— Unde mergeţi? se interesă Tao-tsu.

— Nici noi nu ştim încă! veni răspunsul.

— Cum asta?

— Căutăm pe cineva şi nu ştim unde-l vom găsi!

Tao-tsu ascultă cât se poate de surprins aceste bizare cuvinte… "Te pomeneşti că pe noi ne caută" îi trecu prin minte, dar alungă imediat această năstruşnică idee.

— Dar pe aceia pe care-i căutati, îl cunoaşteti? se hazardă el.

— Nu!

Lui Tao-tsu nu-i plăcu deloc explicaţia asta şi ar fi vrut să schimbe o vorbă cu Petea, Dar, după câte li se întîmplase în ultima vreme, se temu să divulge identitatea prietenului său. Nemulţumit, se mulţumi doar să mormăie:

— Misterioasă treabă aveţi de îndeplinit?

---

8 celebrul palat al lui Dalai-Lama de la Lhassa

— Într-adevăr, recunoscu serios bătrînul, avem de dus la capăt o misiune misterioasă. După ce tăcură o vreme, îl întrebă pe Tao-tsu:

— Citi ani ai?

— 14

— Şi tu? se adresă apoi lui Petea.

— 13 are, dar e mut, răspunse tot micul chinez.

— Mut? făcu uluit bătrînul de parcă i s-ar ti comunicat cine ştie ce năzdrăvănie. De cînd e mut?

— De cînd s-a născut! replică rapid Tao-tsu, satisfăcut că de data asta poate spune şi el lucruri ciudate.

— Foarte bine! continuă nerăbdător bătrînul. Cine sînt părinţii lui?

— Nimeni nu ştie nimic! murmură tainic băiatul.

— Aşa, aşa… Deci o reîncarnare directă…

— E foarte cu putinţă! sforăi plin de competenţă Tao-tsu, care, la drept vorbind, începea să nu mai înţeleagă nimic.

Uluirea sa atinse limita cînd bătrînul, după ce spuse cîteva cuvinte tovarăşilor săi de drum, făcu semn şoferului să oprească.

„Haita”! îi fulgeră prin minte şi lui Petea, şi lui Tao-tsu „Ne-am ars… Ne alungă!”

Contrar însă aşteptărilor lor, străvechiul autobus se învîrti în jurul proprie-i axe şi porni pe drumul pe care venise.

— Unde mergeţi acum? De ce v-aţi întors? se interesă intrigat micul chinez după ce, bineînţeles, fusese înghiontit de către Petea.

— O să vedeţi voi! replică bătrînul, a cărui atitudine se schimbă dintr-o dată. Scoase în primul rînd din brîul larg cu care îşi strînsese mijlocul o morişcă de rugăciuni, pe care prinse sa o vînture, şi începu să cînte o melodie fără început şi fără sfîrşit. Imediat exemplul său fu urmat şi de ceilalţi călători, iar autobusul se umplu de o hărmălaie de nedescris. Luan îşi ciuli urechile, îşi răsuci mirat capul,

– apoi îşi înălţă botul spre tavan şi încercă să ţină corului hangul cu urletele cele mai frumos modulate pe care le putea emite.

Petea şi Tao-tsu nu mai pricepeau nimic. În capul lor era un teribil vălmăşag, care se încîlcea cu fiecare nou kilometru parcurs. Mergeau cu greu căci se stîrnise o mare vijelie. Pe neaşteptate, „omnibusul” opri, aruncîndu-i pe unii în braţele altora. Se aflau în fata unui templu din mijlocul unui sat.

Bătrînul, care părea a fi conducătorul celor din autobus, coborî primul şi începu să ciocănească la poarta templului. Urmă o animată discuţie în tibetană. Ceea ce se petrecu după scurt timp îl făcu Petea să se umfle în pene, pe Tao-tsu să se ciupească de teamă că totul este un vis, iar pe Iuan să se oprească din urlat şi să înceapă să latre ascuţit şi să-şi arate colţii cu îndîrjire.

Bătrînul îl luă pe Petea în braţe, pe cînd ceilalţi îi făcură o smerită plecăciune şi intrară cu el în templu, urmaţi îndeaproape de Tao-tsu şi Iuan. La lumina palidă a opaiţelor de unt, copiii se văzură înconjuraţi de un întreg sobor de lamaşi dintre cei cu scufie galbenă.

Petea fu depus la picioarele statuii lui Budha şi înveşmîntat într-un strai de mătase, iar bătrînul ajutat de călugărul acelui templu, îi oferi în dar un bloc gălbui-cărămiziu, cu miros rînced.

— Mănîncă! îl îmbie el.

Petea ridică mirat sprîncenele, întrebîndu-şi din ochi prietenul. Acesta răspunse cu un gest de neputinţă. Mai mult cu sila, călugărul îi îndesă în gură cîteva bucăţele din acel bloc, dovedit mai apoi a îi unt vechi fie peste 40 de ani. Numai Iuan refuză cu demnitate această măreaţă dovadă de adînc respect. Este ştiut că în mănăstirile din Tibet, untul cu cât este mai vechi, cu atît e considerat mai fin, mai delicat şi nu se foloseşte decît la ceremonii deosebit de importante.

În templu răsună deodată o orchestră drăcească

alcătuită din bucium şi trompete de aramă, tobe, ciurele de toate dimensiunile.

În această atmosferă stătură acolo copiii pînă dimineaţa, cînd lama cel albit de vremuri îl urca pe Petea în autobus urmat de tot soborul.

— Unde mergem? întrebă temător Tao-tsu.

— La Lhassa!

— În sfîrşit!

În oraşul reşedinţă al lui Dalai-Lama se opriră pentru puţin timp şi, spre desperarea copiilor, autobusul plecă mai departe spre apus, îndreptîndu-se spre mănăstirea Trungh Ding.

Ajunseră acolo într-un minunat amurg. Porţile grele de stejar se deschiseră în faţa drumeţilor şi, până cînd să apuce să coboare, corul şi fanfara călugărilor făcură să zbîrnîie văzduhul. În întîmpinare le ieşi o procesiune de lamaşi, care duceau pe un şervet de mătase violetă un cristal sferic. Bătrînul îl luă de mînă pe Petea şi-l prezentă. Apoi privi fix cîteva clipe globul. Ca trăsnit, se aruncă la picioarele copilului şi aproape o mie de alţi călugări făcură la fel.

Cînd se ridică, avea figura transfigurată.

— Iubiţii mei, am găsit reîncarnarea primului nostru *campogelung*, aşa cum au arătat horoscoapele: are 13 ani, e mut şi născut prin reîncarnare directă.

Lui Petea îi era teamă să nu i se mai dea unt să mănînce, căci aşa fusese tratat la toate mănăstirile pe unde trecuseră şi unde fusese sărbătorit asemenea unei fiinţe coborîte parcă din lună.

*

*   *

Aşezaţi în preajma focului, Drung prinse a istorisi poveşti despre demonii munţilor şi despre oamenii sălbatici pe care poporul îi socoteşte locuitorii acelor meleaguri.

Tradiţia tibetană crede într-adevăr în existenţa unei

rase primitive de oameni care, izgoniţi de pe platouri de tibetani, ar trăi acum pe brînele şi grindurile inaccesibile. După credinţele de acolo, aceşti „oameni ai zăpezilor” ar fi nişte fiinţe uriaşe, păroase, cu o putere de zmei. Inteligenţa le-ar fi în schimb foarte redusă şi tocmai datorită minţii lor mai agere au izbutit tibetanii să-i gonească de pe podiş. „Oamenii zăpezilor” se răzbună de aceea pe păstorii care le calcă potecile.

Savanţii au încercat de nenumărate ori să dezlege misterul acestor legende, dar nici unui european nu i-a fost dat să se întâlnească cu aceşti „oameni ai zăpezilor”. De altminteri, nici chiar tibetanii nu vor susţine vreodată că i-a văzut cu propriii lor ochi, ci doar că ar cunoaşte pe careva care i-a văzut. Cel mai adesea e vorba de vreun vâr care a fost urmărit de „un om ai zăpezilor” şi care a reuşit să scape, iar drept dovadă este amintit marele număr de ciobani dispăruţi pe cărările zîrnelor. Pentru localnici nu mai încape nici o îndoială că sărmanii au fost devoraţi de acele sălbatice făpturi.

— Rockhill, spuse sir Reed, pretinde în cartea lui „Land of the Lamas” („Ţara lămaşiior”) că aceşti oameni sălbatici sînt în realitate urşi.

— Această afirmaţie nu stă în picioare, îl contrazise Merişor. Prin aceste regiuni, urşii sînt necunoscuţi.

— O altă ipoteză ar fi că sînt nişte maimuţe mari, continuă paleontologul. Legendele menţionează că „oamenii zăpezilor” ar avea un simţ dezvoltat al imitaţiei.

Într-adevăr, observă Drung. Există nenumărate povestiri despre această însuşire a „oamenilor zăpezii”. O păţanie curioasă i s-a întîmplat unui ţăran din Buthan. În coliba lui avea un bidon cu petrol, care-i slujea la luminat în timpul lungilor nopţi de iarnă. Într-o zi, ţăranul se pomeni în colibă cu un „om al zăpezilor”, care rămase lîngă uşă tocmai în dreptul bidonului cu petrol. Ţăranul înşfăca un vas cu apă şi era gata să-l arunce asupra vrăjmaşului, când observă că acesta se pregătea să-i

imite gestul cu bidonul de petrol. Văzînd asta, ţăranul se grăbi să se stropească pe sine, cu apă, şi, imediat, sălbaticul, din maimuţăreală, îşi deşertă pe trup bidonul de petrol. Ţăranul luă atunci din vatră un tăciune aprins, sălbaticul făcu la fel, petrolul luă foc, şi-l mistui pe dată.

— Astea seamănă cu poveştile Moşului *Mazai*! observă Tania rîzînd:

„Ruptu-şi-a Cuzea al puştii trăgaci,
Insă chibriturile el poartă-n desagi.
Stînd în tufiş, pe-un gotcan mi-l momeşte,
Pune chibritul la capsă şi-ocheşte”.

— Ce sutră e asta? întrebă Drung.

— Nu-i sutră, ci o poezie, îi explică Fîn, şi-i traduse versurile.

Lama se supără:

— Ce v-am spus eu, sînt întîmplări pe care vi le poate istorisi orice tibetan. De altfel nu-i nimic deosebit în ele. Eu însumi, acum vreo 18 luni, am văzut un „om al zăpezilor”.

Toţi amuţiră. Apoi Merişor zise rîzind:

— Şi pesemne că i-ai turnat şi lui arak pe gât.

— Ba mi-am turnat mie după ce am scăpat de el.

— Unde l-ai văzut? se interesă Li Cian-su.

— Pe muntele sfîntului Djayanta-Devy.

— Aaa! excînmă sir John. Asta-i un munte celebru, dar de fapt necunoscut.

— Aşa-i! M-a condus acolo un venerabil şi învăţat *geshe*, care nu după multă vreme a obţinut de la Budha o reîncarnare şi mai fericită, adică, după cum spuneţi voi, a răposat.

— Foarte interesant! murmură dus pe gînduri Li Cian-su. Apoi se adresă pe englezeşte lui sir John: Experienţa m-a învăţat că în relatările fantasmagorice ale oamenilor din popor se ascunde întotdeauna un fapt extraordinar,

dar cât se poate de real.

— Într-adevăr, domnul meu! întări sir John în stilul său alambicat: Acestea sînt manifestări empirice ale teratologicului.

În aceeaşi seară, E.C.I.T.-ui, la propunerea lui Li, luă o hotărîre importantă: o parte din expediţie va pleca înainte pentru a pune bazele viitoarei staţii experimentale şi a începe cercetările. Acest eşalon trebuia să fie condus de Li Cian-su, care, însoţit de Drung, vroia sa descopere legendarul munte al lui Djayanta-Devy. Tot cu acest convoi pleca şi Sprna. Restul expediţiei rămînea două săptămîni la Lhassa pentru întregirea efectivului de muncitori, obţinerea de hărţi, documente şi pentru diferite formalităţi. Sir John Reed, deşi ar fi dorit să plece cu Li, se decise să rămînă la Lhassa: doar nu oricînd se iveşte cuiva posibilitatea să cunoască acest mult vestit oraş, care, pînă mai ieri, era aproape inaccesibil unui european.

Înainte de plecare, Sprna, fără să vrea, îi făcu Taniei o mare surpriză: Developînd fotografiile luate pe drum, i-o arătă pe aceea prinsă în apropierea Cianţzianului: cu cei doi copii care fugeau după convoiul expediţiei. Şi atunci Tania îl putu admira pe însuşi Petea al ei, travestit în fată. Îngrijorată, Tumanova telefonă la Şanhai. Directorul taberei îi spuse că băiatul fusese „reperat”, că în scurt timp va fi găsit şi că, în orice caz, nu trebuie să fie necăjită, deoarece un tovarăş de ispravă numit Tien-huă este pe urmele fugarului. În ciuda tuturor acestor asigurări, geofiziciana nu fu cîtuşi de puţin liniştită. Noaptea îl visă pe Petea pus în cele mai primejdioase situaţii şi a doua zi chema din nou Şanhaiul.

După o săptămînă, Fîn Siao-şan fu invitat la organizaţia orăşenească de partid, unde îi fu înmînat un plic. În el găsi un bilet dactilografiat:

"Dragă tovarăşe Fin,

Petea Tumanov, cumnatul colaboratoarei dumneavoastră se află în calitate de stareţ la lamaseria Trungh Ding. În drumul dumneavoastră, vă puteţi abate pe la această mănăstire şi să-i redaţi stareţului ei încarnarea lui de pionier.

Vă urează succes, al dumneavoastră Tien-huă".

*

* *

Li Cian-su şi Sprna îşi ascundeau cu greutate emoţia care-i cuprinsese. Amîndoi erau în prada sentimentului contradictoriu pe care-l simte orice om care se aventurează în necunoscut. Lor le revenea sarcina de onoare de a ajunge primii la punctul terminus al expediţiei – acolo unde toate ipotezele urmau să prindă trup, să devină o vastă lucrare ştiinţifică. Împreună cu cei doi oameni de ştiinţă, pleca şi proaspătul lor tovarăş, Drung-Lama, în calitate de călăuză.

Ceaţa dimineţii mai stăruia încă în jurul măreţei Potala, cetăţuia lui Dalai-Lama,. Cînd cei trei se urcară în GAZ-ul aflat în fruntea caravanii. Din care mai făceau parte încă patru autocamioane şi două autopoduri. Aceste din urmă vehicule – făcute din tancuri amfibii — au ataşat de corpul lor scheletul metalic al unui pod, care se poate desfăşura ca o scară de pompieri. Pe un astfel de pod poate trece fără nici o dificultate un autocamion cu o încărcătură de şase tone şi pot face faţă şi rîurilor cu o lărgime de aproape 10 metri. În afară de cabana din materiale prefabricate, în autocamioane se afla utilajul necesar ridicării unei hărţi geofizice şi aparatura lui Sprna. Acesta din urmă mai ducea cu el un mic aparat de filmat şi o puşcă de vînătoare.

Lîngă şofer se aşezase Drung-Lama, iar în fund Li şi Sprna. Părea că totul este pus la punct, cînd Drung coborî pe neaşteptate, intră ca o furtună într-un templu din apropiere şi tot atît de vijelios se reîntoarse aducînd

cu sine un pacheţel învelit cu grijă într-o bucată de pînză cam soioasă.

— N-am încredere în el, făcu nemulţumit Sprna. Nu-i un om cu care să poţi pleca la drum îndelungat. Mi-e teamă să nu se repete figura la fiecare templu întîlnit.

— Lasă-l… O să vedem de ce a plecat…

În acel moment, lama se urcase din nou în maşină. Avea aerul satisfăcut al omului care şi-a încheiat cu bine afacerile.

— Gata! îmi uitasem cele mai importante lucruri pentru un călător…

— Care-s acelea? întrebă Sprna zîmbind.

— Poftim: bolul pentru masă, cuţitul şi cutia de agată în care-mi ţin toate rilbu (medicamentele). Asta-i toată averea mea. Iar pînza în care-s învelite, mai adause el, e mantaua mea de schimb. Plecăm?

Zgomotul motorului îi răspunse în tocul lui Li Cian-su. Anfropologul îi făcu zîmbind un semn lui Sprna, semn care părea să spună: „vezi că n-ai avut dreptate?!”

Cu greu convoiul îşi făcu loc spre porţile oraşului, mai precis spre aceea de sud, de unde trebuiau să se îndrepte spre lanţul munţilor Kailas. La început, şoseaua era plină de camioanele cooperativelor agricole care-şi aduceau mărfurile în oraş şi autovehiculele care se îndreptau spre Gyangtse. Chiar după prima sută de kilometri, se arătau în zare turmele de yaki păzite de păstori înarmaţi. Pe alocuri, corturile negre ale nomazilor arătau aşezări vremelnice, în jurul cărora se învîrteau cîini jegăriţi, cu blana zbîrlită şi cozi pline de scaieţi. Cu cît înaintau, cu atît peisajul era tot mai monoton. Aceleaşi coame pleşuve cu piscuri şi pante înzăpezite, pajiştile de un verde închis şi ochiurile albăstrii ale lacurilor depărtate dădeau călătorilor noştri impresia că se învîrtesc într-un cerc închis.

— Nici nu ştiu cum aş putea face un film documentar! bombăni dezamăgit Sprna. Totul e la fel, Tatra mea e cu

mult mai frumoasă.

— Ei-ei! oftă Drung. Nu ştii să vezi… căci nu ai obişnuinţa să găseşti frumuseţea în locurile măreţe. Priveşte numai comoara din dreapta noastră! Cît timp soarele bate de sus, creasta muntelui acesta pare un pelerin înveşmîntat în strai alb de pocăinţă. Cînd astrul se lasă spre apus, de sub straiul nepătat răsar smaralde verzi şi purul rubin al dragostei. O altă nestemată e dagon-ul[9]. De pe povîrnişul de miazănoapte, cupola sa de aur luminează totul în jur cu o risipă scînteietoare…

— Nu-s poet, Drung-la! oftă opticianul. Dar parcă toţi munţii sînt la fel în Tibet…

— În tara dumilale sînt munţi?

— Da!

— Ei bine, cînd iubeşti munţii nu le cauţi frumuseţea din fuga unei maşini.

Li Cian-su îşi înăbuşi rîsul. Ştia bine că orice european venit pe meleagurile Tibetului caută neapărat acolo mister şi, în general, ceea ce în limba tuturor scriitorilor se numeşte sublim. În Tibet, fiecare se aşteaptă să vadă lucruri nemaipomenite, chiar de la primul pas.

— Are dreptate lama! Li, ce-ar fi să oprim o clipă să văd ruinele astea…

— În regulă, dragul meu! Totuşi să filmezi mai repede, ca să nu ne prindă seara pe drum.

În apropierea şoselei se aflau dărîmăturile unui vechi castel întărit. În mijlocul lor se ridică turnul semeţ al templului încoronat cu o coloană subţire, lucioasă.

Coborînd, Li Cian-su luă cu dinsul un baston tare de bambus, care se termina cu un fel de furcă ascuţită cu doi dinţi.

— La ce-ţi foloseşte?

— Pentru şerpi! S-ar putea să-i intîlnim!

---

9 sanctuar obişnuit în Asia centrală şi de sud, unde pelerinii se pot închina lui Budha

Ruinele nu erau chiar atît de vechi pe cât crezuse Sprna. Din acest motiv, zăboviră foarte puţin. Pe când se întorceau spre caravană găsiră singurul lucru mai interesant, cămaşa unui cartuş, pe care scria „Made în England 1904”. Era desigur o rămăşiţă a luptelor duse de avangarda trupelor lui Younghusband, care în acel an invadase Tibetul.

Pe înserate, intrară într-un sat mic – de-abia de 30—40 de fumuri – şi traseră la hanul din mijlocul lui. Sprna cercetă cu luare- aminte fiecare colţişor al hanului. Luă cîteva vederi, iar când ieşi pe uliţa satului să filmeze, fu repede înconjurat de o mulţime de locuitori de toate vîrstele. Spre mirarea lui, nimănui nu-i trecuse priti minte să fugă. Unele femei mai tinere se gătiră chiar cu cele mai bune haine pe care le aveau şi-i ieşeau ostentativ în cale. Pe când trecea în revistă o familie întreagă formată din soţie, cinci soţi şi o puzderie de copii, auzi în spatele său un glas:

— Nu vă supăraţi, cînd aţi venit în sat?

Surprins, se întoarse pe călcîie. Lîngă el se afla un miliţian într-o perfectă ţinută. Prin semne, cinematografistul îi arătă că nu pricepe limba chineză şi-l invită la han. Aici toate se lămuriră imediat, iar miliţianul se oferi să le dea tot sprijinul de care aveau nevoie.

Dacă Sprna nu se supărase de acest incident mărunt, şi inevitabil, în schimb Li Cian-su era foc. Preotul local îi povestea tocmai că lîngă templu se află un osaur vechi de peste trei mii de ani, ba chiar îi adusese şi o tibie. Cum nu-i fusese tocmai uşor să-l convingă pe lamă de utilitatea măsurătorilor pe care voia să le facă pe schelete şi cum Drung în loc să-l ajute, mai mult îl încurcase, antropologul nostru, şi aşa iritat, îşi văzu prăbuşite toate planurile o dată cu intrarea miliţianului. Lama local, ca să-şi dea importanţă faţă de autoritatea publică, o luă de la început şi astfel Li Cian-su îşi pierdu încă o oră cu noi parlamentări.

Noaptea tîrziu, cînd toţi locuitorii sătucului, inclusiv membrii expediţiei, erau cufundaţi într-un somn adînc, Li cuprins parcă de frenezie, examina două silexuri şi cîteva oase dispersate, pe care le cumpărase cu greutate.

*
*   *

După patru zile de mers, pe şosele de cele mai multe ori impracticabile, ajunseră la o trecătoare a cărei pantă urca foarte mult. Temperatura scăzuse simţitor şi, în acea dimineaţă, vîntul rece care se prăvălea de pe povîrnişurile munţilor aducea cu sine valuri dense de nea sclipitoare. Erau la o altitudine de circa 4.000 în peste nivelul mării. Călătorii noştri se inveşmîntaseră cu şube grele şi arătau aidoma exploratorilor polari.

Chiar în cea de-a patra zi, Li şi Sprna avură o dispută pe teme igienice cu Drung. Călugărul tibetan, conform unui obicei al său de-o viaţă întreagă, era de părere că apa serveşte în mod exclusiv la adăpatul viteior. Sprna îi propuse lui Drung sa facă împreună o baie de soare şi zăpadă. Lama nu primi nici măcar să audă propunerea opticianului. Cît ai clipi, Drung se trezi dezbrăcat şi tăvălit într-o troiană. Numai intervenţia promptă a lui Li îl salvă pe călugăr. Înfuriat, proferînd în continuare cele mai teribile blesteme şi ameninţări, lama se încotoşmănă intr-o blană de yak şi se ghemui în fundul GAZ-ului. După ce convoiul îşi reluă drumul, cu toate că Drung se izolase într-o straşnică muţenie, trebui, la insistenţele lui Li, să le spună că în cîţeva ore vor ajunge Ia poalele muntelui lui Djayanta-Devy.

Frigul se înteţea şi, ca din senin, se iscă o cumplită furtună de zăpadă. Maşinile înaintau anevoie. Stihia devenise un obstacol de netrecut. Şuieratul vîntului făcea ca trecătoarea să răsune asemenea tubului cu cel mai grav timbru al unei orgi uriaşe.

— Drung-la! zbieră Li Cian-su cât îl ţineau plămînii. Mai

avem mult?

— Puţin! răspunse Drung, apropiindu-se de cei doi. Numai că n-o să ajungem niciodată. Ati comis un sacrilegiu. V-aţi rîs de un om sfînt!

— Cum? Li fierbea de mînie.

— De mine! Nu vă lasă sfîntul Djayanta să treceţi!

Ca o confirmare curioasă a celor spuse de Drung, din întîmplare, plesni un pneu al GAZ-ului.

— Ce ne facem, tovarăşe profesor? întrebă deznădăjduit şoferul. Dacă opresc, vîntul ne azvîrle înapoi.

— Poţi merge astfel?

— Stric roata! Păcat de anvelopă şi de tot… Pe urmă mi-e teamă să nu rup şi axul maşinii…

— Trage lângă peretele muntelui şi opreşte!

Făcînd această manevră, fură aproape gata să se ciocnească de autocamionul care venea pe urma lor. Legîndu-se de automobil. Li făcu semn autocamioanelor să treacă înainte, iar ei îşi remorcară maşina de ultimul autopod, astfel incît radiatorul să fie ridicat de la pămînt cu mai bine de 30 cm.

— Cît mai e?

— Puţin! repetă cu incăpăţînare Drung, şi din nou aminti ceva despre pedeapsa lui Djayanta.

— Cît? Răspunde o dată sau te las aici!

Faţă de ameninţarea lui Sprna, Drung îi lămuri că ajunseseră în punctul cel mai înalt al defileului şi că de acolo acesta cobora iarăşi spre un podiş, unde scăpau definitiv de zăpadă.

După mai bine de şase ore, spusele lui se adeveriră. În faţa lor, se deschidea o privelişte de necrezut – o pajişte verde. Pe ici, pe colo, câte o tufă de redocendri, genţiană violetă şi jnepeni mărunţi. Pe alocuri, se zăreau petice de zăpadă imaculată, în preajmă, un pîrăiaş susura vesel.

— Am ajuns! anunţa bosumflat Drung.

Li Cian-su şi Sşrna îşi lepădară şubele şi ieşiră din

maşina acoperită de promoroacă.

— Ei, cum rămîne cu sfîntul? zgîndări Sprna rana călugărului.

— Vom vedea! se mulţumi acesta să bombăne. Ce v-aţi oprit? Să mergem mai departe! Mai avem de mers aproape zece li.

Din nou maşinile se puseră în mişcare şi, după ce străbătură prin podişul, pe care nu exista nici un fel de drum, distanţa spusă de Drung, se opriră. În faţa exploratorilor se afla un munte într-adevăr măreţ din stîncă violetă de granit. Pe alocuri, muntele era întretăiat de brîie albe aparent calcaroase, iar deasupra unui astfel de brîu, la nivelul unui nou platou de dimensiuni mici, se deschidea gura unei peşteri. Ajunseseră. La un foc înjghebat pe loc, fîsîia sfătos un ceainic, iar alături, bucătarul, deschidea nişte cutii de conserve. Bucuria izbînzii îi galvanizase pe toţi.

— Tovarăşe doctor… ceaiul e gata!

— Mulţumesc, tovarăşe Si-Din! răspunse amabil Li. Bem acum cu toţii, pe urmă trei ore de odihnă. Mai avem după aceea o după-amiază de muncă.

Strînşi cu toţii în jurul focului, începură din nou să răsune vechi cîntece ostăşeşti, povestiri de lupte, amintiri de-acasă. Sprna, care nu pricepea mai nimic din ceea ce se vorbea, se mulţumi pe moment doar cu luarea cîtorva vederi, apoi cu filmarea taberei.

— Nu trebuie să-i mai aducem aminte de sfînt! îi atrase atenţia antropologul, arătînd spre lama, care nu părea să ia parte la bucuria colectivă.

— Ştiu… Acuma-i vorba de altceva: de talentele noastre de alpinişti. Cum naiba s-o ajunge sus la peşteră?

— Vei vedea! E simplu de tot… Sistemul nostru chinezesc e mult mai uşor decît acela al sportivilor europeni.

În zorii dimineţii următoare, Sprna văzu cu mirare că

erau aşteptaţi de cîţiva oameni din escortă, care ţineau nişte prăjini lungi de aproape 5 în fiecare şi de al căror vîrf era legată o frînghie cu laţ.

— Uite cum facem noi! îl învăţă Li. Primul prinde cu laţul din vîrful prăjinii colţul de stîncă cel mai apropiat. Pe urmă se urcă pe ea pînă ajunge să-şi stabilească o poziţie de susţinere pe aceşti cinci metri. De acolo caută să prindă următorul ţanc de stîncă şi aşa mai departe. Cînd ajunge pe un punct unde îşi poate ţine echilibrul fără prea multă primejdie, aruncă următorului coarda. Noi doi vom urca ajutaţi de patru inşi. Nu e nici o primejdie. Sînt numai vreo 80 de metri de costişe…

— Nu-i un fleac!

— Nici greu nu e! Ţi-e cumva teamă?

— Nu, nici vorbă de aşa ceva!

Ca nişte alpinişti încercaţi, începură escaladarea costişei şi, în mai puţin de o oră fură sus, pe micul platou.

— Capul dragonului! strigă Drung, care se căţărase de unul singur.

*

*   *

Luminată de reflectoarele puternice purtate de exploratori, peştera denumită a lui Djayanta-Devy apăru ca un palat de basm. Cristalele multicolore străluceau feeric aidoma unei salbe de nestemate.

Păşeau cu evlavie ca într-un dom părăsit de secole şi în atmosfera căruia dăinuia încă prezenţa unor necunoscuţi înaintaşi. Fiecare se întreba cine va mai fi trecut înaintea lor pe acelaşi drum. În mintea lui Li Cian-su se reconstituiau legendele pe care le culesese cu privire la peşteră, iar Sprna se gîndea cum să poată cinematografia mai bine neasemuita operă a naturii pe

care o avea în faţa ochilor.

Mergînd în şir indian, trecură peste pîrăul care tăia diametral peştera. Drung, care şi el pentru prima dată pătrunsese în acel mitic locaş, rămase deodată locului, ca o stană de piatră. Pe figura lui, se putea citi spaimă amestecată cu o nesfîrşită adorare a zeităţii. Ochii i se holbară, gata să-i iasă din orbite. La fel de brusc cum se oprise, se prosternă şi începu să murmure fără de sfîrşit. Li Cian-su se apropie de el şi, involuntar, făcu un pas înapoi. În faţa lui Drung era un fel de puţ, adînc de mai bine de zece metri.

— Tovarăşe Sprna! Te rog… vino să vezi şi dumneata!

Asemenea lui Drung şi lui Li Cian-su, Sprna, la rîndul său, rămase înmărmurit. Pe fundul puţului se zărea un dinozaur care păru că mişca.

În acel moment, o pală de aer îngheţat îi lovi în obraz iar din fundul peşterii răzbătu pînă la ei un răget înfiorător. De parcă numai atît ar fi aşteptat, Drung se ridică şi o rupse la fugă răcnind, antrenînd după sine şi pe ceilalţi oameni din escortă care îi insoţeau.

— Fugiţi! zbieră el. Fugiţi, dacă vreţi să trăiţi! Ne omoară balaurul! Săriţi, iese balaurul din groapă!

Li Cian-su mai privi încă o dată pe fundul văgăunii şi văzu iarăşi dinozaurul…

— Staţi! Opriţi! Nu este adevărat! strigă şi el, luîndu-se după lama.

Singurul care rămăsese calm era Sprna. El îşi proiectase spre dinozaur fascicolul de raze al reflectorului special pe care-l purta şi începu să filmeze de zor fără să ia aminte la vaerele care străbăteau peştera.

Intre timp, Li Cian-su îşi ajunse oamenii din urmă tocmai atunci cînd aceştia trecuseră de pîrău. De fapt, ei se şi opriseră acolo, căci urletul acela nemaipomenit contenise ca prin farmec. În schimb, Drung se prosternase din nou şi, amuţit de spaimă, arăta ceva în

spre fundul peşterii. Acolo se vedea un punct luminos, de culoare verzuie, şi a cărui intensitate creştea mereu. Oarecum calmaţi de intervenţia lui Li Cian-su, oamenii, încă şovăielnici, se întoarseră la locul unde Sprna îşi vedea liniştit de treabă, dar, cum trecură iarăşi de rîuşor, urletul reîncepu, de astă dată, ce-i drept, cu o mai mică vigoare.

Singurul rămas în ceea ce mai tîrziu Li denumi „zona liniştită” ’ era Drung.

— De ce-ai plecat? întrebă ironic Sprna. Nu-i decît o mumie de dinozaur. Din pricina jocului de umbre şi lumini, pare că mişcă. Asta-i tot.

Li Cian-su se lăsă în genunchi pe marginea gropii şi privi atent înăuntru: ’

— O frînghie! Cobor!

Ca măsură de precauţie, îşi puse pe obraz o mască legată de un balon cu oxigen. Încetul cu încetul, Li aluneca în jos Pe sub picioarele lui, şiruia o şuviţă de apă. În faţă i se prezentă deodată o viziune măreaţă: un dinozaur împietrit, asemănător unui basorelief ieşit din stîncă. Cu sute de milenii înainte, magma îl surprinsese într-o atitudine de prostească ferocitate. Netezit de apă, peretele din spatele animalului antediluvian, îi reflecta; din cauza aceasta, privit din diferite puncte, monstrul da iluzia că mişcă. După ce luă o probă din rocă. Li Cian-su fu scos la suprafaţă.

— Mai ramîne să lămurim misterul zgomotelor care se aud şi al luminii care se zăreşte acum pălind în fundul peşterii…

Jos, în tabără se discuta foarte mult despre evenimentele petrecute în ultima zi. Cînd veni vorba despre zgomotul pe care-l auziseră în peşteră, Sprna explică oamenilor cum se poate, produce un astfel de fenomen acustic; rămînea doar să descopere originea şi punctul lui de amplificare.

Timp de două zile, Li Cian-su ridică, ajutat de Sprna, o

serie de hărţi parţiale ale regiunii urmînd să facă ulterior şi harta amănunţită a peşterii. Concomitent cu aceste lucrări se instală şi postul telegrafic al taberei, astfel încît acesta să poată fi în permanentă legătură cu restul expediţiei, care completîndu-şi efectivul la Lhassa, trebuia să sosească în cel mai scurt timp.

Toate acestea fiind terminate, reluară studiul peşterii. Chiar şi Drung antrenat de entuziasmul colectiv, părea să fi renunţat la „prea-cucernicie” şi pusese mîna serios acolo unde era nevoie. Nu se mai sperie de dinozaur, căci fu coborît şi el în puţ ca să se convingă de spusele lui Li Cian-su. Un singur lucru îl înspăimîntă: coloana de lumină din străfundurile peşterii. Ca să ajungă acolo, trecură de pîrău şi se adînciră în peşteră. Străbătuseră cam trei sute de metri de la intrare, cînd în faţa lor se desfăşură o privelişte feerică. Dedesubtul peşterii trecea printr-o galerie laterală un gheţar pe suprafaţa căruia lumina se reflecta în toate direcţiile, ca într-un joc de artificii. Gheaţa lui părea un bloc uriaş de cristal deci se puteau vedea clar morenile de pe fund. Într-un punct, gheţarul făcuse un meandru cu gurile închise de mii de secole. Braţele lui se despărţiseră de trunchiul cel mare şi rămăseseră ca o cisternă laterală. Ajuns acolo, Li Cian-su fu cît pe-aci să repete prosternarea lui Drung. I se părea că visează. O pereche de ochi îl priveau din străfundurile gheţii. Sprna, care îşi proiectase puternicul lui reflector asupra petei de o formă ciudată din gheţar, nu putu să se stăpînească şi scoase un strigăt de uimire. Da, sub cristalul de apă îngheţată se afla un om în carne şi oase, însă nu un om ca toţi ceilalţi, ci un uriaş nemaipomenit, inveşmîntat în blănuri şi în mîna căruia se putea vedea o secure de silex.

— E Giganthropul! murmură Li. Tovarăşe Frantişek, îţi dai seama de valoarea acestei descoperiri? Priveşte numai! Scăzînd aproximaţia pe care o poate da unghiul de lumină, cred că individul din faţa noastră măsura

aproape trei metri. Nicăieri pe lume nu s-a mai descoperit un astfel de exemplar... Vom putea studia un strămoş al omenirii. Am atins cu mîna un vis, un vis socotit irealizabil pentru toţi antropologii din lume. Paleontologii au găsit în Siberia un mamut întreg. În schimb, noi, antropologii, am studiat până acum numai pe schelete şi acelea de multe ori fragmentare..

Fericit de descoperirea făcută, lui Li Cian-su îi venea să joace. Îl rugă pe Sprna să filmeze. Ar fi vrut să încerce dezgroparea gigantului, dar se răsgîndi. Graba putea să strice totul. Fără să spună o vorbă, porni în fugă spre ieşirea din peşteră. Se ducea să transmită colegilor săi din E.C.I.T. descoperirea făcută.

*

*   *

Sprna se dovedi a fi un om calm şi prevăzător. După ce-şi termină filmarea cerută de Li, îşi continuă drumul spre coloana luminoasă. În fundul peşterii, temperatura era foarte scăzută şi atmosfera umedă. Pe alocuri, trecea peste mici petice de gheaţă. Drumul devenise anevoios. Se strecura cu greu printre stalacmite. Lumina se vedea din ce în ce mai clar. Curînd, Sprna îşi dădu seama că nu era vorba de o coloană. În faţa lui, o porţiune de perete din fundul peşterii emitea raze luminoase, fluorescente, reci. Mulţumindu-se cu simpla înregistrare a faptului, fizicianul făcu cale întoarsă în tabără. Tăcu, lăsîndu-l pe Li Cian-su pradă fericirii care-l cuprinsese. În după-amiaza aceleiaşi zile se reîntoarse în peşteră înarmat cu un dozimetru ultrasensibil pe cînd cei care-l ajutau aduceau cîteva contoare Geiger-Muller, cu amplificator şi numărător. Cu cât se apropiau mai mult de pata luminoasă, numărul vibraţiilor înregistrate creştea. Acum Sprna se dovedi a fi şi prudent, căci nu se mai apropie prea mult de fundul peşterii. Se mulţumi să controleze datele arătate de numărător şi îngîndurat, coborî. În

tabără fu întîmpinat de antropolog, a cărui faţă radioasă dovedea că o nouă fericire se adăugase celei dinţii.

— Mîine soseşte coloana lui Fîn Siao-şan.

— Atunci le vom face cel mai mare dar! rosti Sprna cu o emoţie stăpînită. În fundul peşterii este un filon de rocă radioactivă. Numărătorul contorului indică un element cu o forţă de iradiere nemaipomenită. Mîine cînd vor veni prietenii noştri vor vedea că n-am stat de pomană. E.C.I.T.-ul şi-a început munca, iar sfîrşitul cercetărilor noastre va îndreptăţi încrederea care ne-a fost acordată.

EPILOG

Povestirea noastră se întrerupe într-un moment cînd cele două tabere adverse se află la o cotitură a luptei lor. Ce s-a mai întîmplat cu laboratorul misterios din adîncul muntelui Djayanta-Devy? Ce uneltiri au mai pus la cale Mc. Stephens şi rivalul său, Marlott? A izbutit să ridice E.C.I.T.-ul staţiunea proiectată? Ce fel de fiinţă era omul găsit în gheţarul din Himalaya? Cum s-a întînit Tania cu Iurii şi cu Petea? Iată tot atîtea întrebări care deocamdată nu au răspuns, după cum atîtea probleme ale ştiinţei, ale societăţii, ale naturii nu şi-au găsit încă dezlegare. Singurul lucru de care îi putem asigura pe cititorii noştri e că, în cea de a doua parte a romanului, vor afla noi aventuri extraordinare, trăite de eroii, pe care poate unii cititori i-au şi îndrăgit.

SFÎRŞIT